

S A D R Ź A J

Službeni glasnik općine Sanski Most

Broj: 02/14 Sanski Most Godina XIX 26. mart 2014. god.

Odluka o usvajanju budžetskih prihoda i rashoda općine Sanski Most za 2014.	2
Odluka o izvršenju Budžeta općine Sanski Most za 2014.	11
Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o provođenju Prostornog plana Općine i Urbanističkog plana grada Sanski Most.....	18
Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u općini Sanski Most za period 2014.-2018. Godinu	19
Projekta prevencije koji će se sufinansirati iz sredstava posebne naknade u 2014. Godini	54

Na osnovu člana 5. Stava 1. Zakona o Budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Sl. novine F BiH“ broj 19/06,76/08), te člana 24. Statuta općine Sanski Most („Sl. glasnik općine Sanski Most“ broj 4/08, 5/08, 5/09, 2/10 i 9/11) na 13. sjednici Općinskog vijeća održanoj 24.03.2014. godine donesena je

O D L U K A
O USVAJANJU BUDŽETSKIH
PRIHODA I RASHODA ZA 2014 GODINU

Član 1.

Usvaja se plan Budžetskih prihoda i rashoda za 2014 godinu

- UKUPNI PRIHODI BUDŽETA	11.344.050,00 KM
- UKUPNI RASHODI BUDŽETA	11.294.050,00 KM
- TEKUĆA REZERVA	50.000,00 KM

Član 2.

Budžetski prihodi i rashodi po ekonomskim kodovima i namjenama iskazani su u tabelarnom pregledu koji čini sastavni dio ove Odluke.

Član 3.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku općine Sanski Most“.

Broj: 01-02-26/14
Datum:26.03.2014 god.

PREDSJEDAVAJUĆI
OPĆINSKOG VIJEĆA
Praštalo Drago, s.r.

**PRIJEDLOG BUDŽETA
OPĆINE SANSKI MOST
ZA 2014 GODINU**

A) PRIHODI, PRIMICI I FINANCIRANJE

Rb	E.kod	Opis	Budžet za 2013 god.	Prijedlog Budžeta za 2014	Index E/D
A	B	C	D	E	F
1		UKUPNI PRIHODI I PRIMICI FINANSIRANJA (3+41+77+86)	10.793.730,00	11.344.050,00	105,10
2		RASHODI UKUPNO	10.768.730,00	11.344.050,00	105,34
3		710000 Porezni prihodi (5+10+14+19+28+35+38)	4.998.200,00	5.122.150,00	102,48
4		Porez na dobit pojedinaca i preduzeća (5+10)	3.100,00	12.000,00	387,10
5	7111	Porezi na dobit pojedinaca (6-9)	1.000,00	7.000,00	700,00
6	711111	Porez na promet od privred. i profesionalnih djelatnosti	500,00	500,00	100,00
7	711113	Porez na temelj. autorskih prava, patenata i tehničkih unapređenja	200,00		0,00
8	711114	Porez na ukupan porez fizičkih lica (zaostale upl. poreza)	300,00	800,00	266,67
9	711115	Porez na prihod imovine i imovinskih prava		5.700,00	
10		Porez na dohodak (11)	2.100,00	5.000,00	238,10
11	7131	Porezi na plaće po staroj zakonskoj regulativi (12-13)	2.100,00	5.000,00	238,10
12	713111	Porezi na plaće i druga lična primanja	2.000,00	1.000,00	50,00
13	713113	Porezi na dodatna primanja	100,00	4.000,00	4.000,00
14		Porez na imovinu (15)	688.700,00	704.000,00	102,22
15	7141	Porez na imovinu (16-18)	688.700,00	704.000,00	102,22
16	714111	Porez na imovinu	270.000,00	240.000,00	88,89
17	714121	Porez na nasljeđe i darove	6.000,00	4.000,00	66,67
18	714131	Porez na promet nepokretnosti	412.700,00	460.000,00	111,46
19		Domaći porezi na dobra i usluge po staroj zak.regul. (20+24+26)	35.400,00	10.150,00	28,67
20	7151	Porezi na prodaju dobara i usluga, ukupni prom. ili dodanu vrijed. (21-23)	350,00	150,00	42,86
21	715131	Por. na promet po Tar.br.	100,00	50,00	50,00
22	715137	Kaznena kamata	200,00	100,00	50,00
23	715141	Porez na promet usluga	50,00		0,00
24	7152	Porez na promet posebnih usluga (25)	35.000,00	10.000,00	28,57
25	715211	Porez na dobitke od igara na sreću	35.000,00	10.000,00	28,57
26	7159	Ostali porezi na prom. proizv. i usluga (27)	50,00	0,00	0,00
27	715914	Por. na prom osn. priz. poljop. rib. za ljudsku ishranu	50,00		0,00
28	7161	Prih. od poreza na dohodak fizički lica (29-34)	560.000,00	635.000,00	113,39

29	716111	Prih. od por. na doh. fiz. lica od nesamostalne djelatnosti	415.000,00	480.000,00	115,66
30	716112	Prih. od por. na doh. fiz. lica od samostalne djelatnosti	33.000,00	45.000,00	136,36
31	716113	Prih. od por. na doh. fiz. lica od imovine i imovinskih prava	35.000,00	30.000,00	85,71
32	716115	Prih. od poreza na dohodak fiz. lica na dobitke od nag. igara i igara na sreću	5.000,00	7.000,00	140,00
33	716116	Prih. od poreza na doh. od drug. samost. djelatnosti iz čl. 12 stav 4 Zakona o porezu na dohodak	32.000,00	43.000,00	134,38
34	716117	Prihodi od poreza na dohodak po konačnom obračunu	40.000,00	30.000,00	75,00
35	7171	Prihodi od indirektnih poreza sa jedinst. računa (36-37)	3.710.000,00	3.760.000,00	101,35
36	717131	Prih. od indirek. porez. koji pripad. direk. za puteve	360.000,00	380.000,00	105,56
37	717141	FMF prihodi od neizr. poreza za općine-PDV	3.350.000,00	3.360.000,00	100,90
38	7191	Ostali porezi (39-40)	1.000,00	1.000,00	100,00
39	719111	Ostali porezi		1.000,00	
40	719115	Pos. por. na plaću za zašt. od prirod. i dr. nepogoda	1.000,00		0,00
41	720000	Neporezni prihodi 42+53	3.943.030,00	4.555.200,00	115,53
42		Prihodi od poduz. aktivnosti I imovine I prih. od pozit. kursnih razlika (43)	1.988.330,00	2.472.000,00	124,33
43	7211	Prihodi od nefinan. javnih preduzeća I finansijskih javnih institucija (44+51)	1.988.330,00	2.472.000,00	124,33
44		Vanredni prihodi (45-50)	1.888.330,00	2.417.000,00	128,00
45	721112	Prih. od davanja prava na eksploatac.-koncesije	25.000,00	200.000,00	800,00
46	721113	Naknada za korištenje državnih šuma	135.000,00	130.000,00	96,30
47	721119	Ostali prihodi od finan. i nemater. imovine	794.700,00	637.000,00	80,16
48	721119	Prihodi od R.M.U. Kamengrad po presudi		500.000,00	
49	721121	Prihodi od rente	813.630,00	850.000,00	104,47
50	721122	Oprihodovana kirija-(zakup posl. prostorija)	120.000,00	100.000,00	83,33
51	7212	Ostali prihodi od imovine (52)	100.000,00	55.000,00	55,00
52	721213	Dopun. prava demo. boraca (renta, komun. taksa i dr)	100.000,00	55.000,00	55,00
53		Neporezni prihodi 54+57+59+65+73+75	1.954.700,00	2.083.200,00	106,57
54	7221	Administrativne takse (55-56)	481.000,00	500.000,00	103,95
55	722121	Kantonalne administrativne takse	1.000,00		0,00
56	722131	Općinske administrativne takse	480.000,00	500.000,00	104,17
57	7223	Komunalne takse (58)	800.000,00	850.000,00	106,25
58	722321	Općinske komunalne takse	800.000,00	850.000,00	106,25
59	7224	Ostale budžetske naknade (60-64)	474.000,00	507.000,00	106,96
60	722521	Opće vodne naknade	70.000,00	75.000,00	107,14
61	722423	Naknada za izgradnju skloništa	75.000,00	75.000,00	100,00
62	722431	Opštinske naknade	7.000,00	7.000,00	100,00
63	722439	Ostale opštinske naknade	72.000,00	50.000,00	69,44
64	722449	Komunalna naknada	250.000,00	300.000,00	120,00

65	7225	Posebne naknade i takse (66-72)	174.500,00	191.000,00	109,46
66	722515	Naknada za korištenje podataka	8.000,00	10.000,00	125,00
67	722531	Naknade za upotrebu cesta za vozila pravnih lica	8.500,00	12.000,00	141,18
68	722532	Naknade za upotrebu cesta za vozila građana	95.000,00	100.000,00	105,26
69	722581	Pos.nak.za zašt.od prir.i dr nesr.gdje je osnovica zbirni iznos neto plaće	60.000,00	65.000,00	108,33
70	722582	Pos.nak.za zašt.od prir.i dr nesr.gdje je osnovica zbirni iznos neto primitaka	2.000,00	3.000,00	150,00
71	722583	Nakn.za vatrogasne jedinice iz premije osiguranja od požara i prirodnih sila	500,00	300,00	60,00
72	722584	Nakn.iz funkcionalne premije osiguranja od autoodgovornosti za vatrogasne jedinice	500,00	700,00	140,00
73	7226	Prihodi od pružanja javnih usluga(74)	25.000,00	35.000,00	140,00
74	722612	Prih.od pruž. uslug. prav. Osobama -vrš.usluga PPA	25.000,00	35.000,00	140,00
75	7231	Novčane kazne (76)	200,00	200,00	100,00
76	723139	Ostali prihodi	200,00	200,00	100,00
77		730000 Potpore (78)	752.500,00	666.700,00	88,60
78		Od ostalih nivoa vlasti (79-85)	752.500,00	666.700,00	88,60
79	731111	Grant od GOW-WADE	4.000,00		0,00
80	731111	Grant od SEENETA-ITALIJA	16.700,00	16.700,00	100,00
81	732112	Grant od Federacije	400.000,00	410.000,00	102,50
82	732114	Grant od Kantona	196.800,00	185.000,00	94,00
83	732117	Grant od mjesnih zajednica			
84	732118	Primljeni anuitet od VIK-a po kreditu	135.000,00	55.000,00	40,74
85	732119	Grant od Fondacije" ODRAZ"			
86		810000 PRIMICI (87)	1.100.000,00	1.000.000,00	90,91
87	8111	Primici (88-89)	1.100.000,00	1.000.000,00	90,91
88	811111	Primici od prodaje zemljišta	100.000,00	1.000.000,00	1.000,00
89	814331	Dugoročni krediti	1.000.000,00		0,00

B) PREGLED IZDATAKA BUDŽETA

Rb	E.kod	Opis	Budžet za 2013 god.	Prijedlog Budžeta za 2014 god.	Index E/D
A	B	C	D	E	F
90		IZDACI 91	10.768.730,00	11.344.050,00	105,34
91		610000 TEKUĆI IZDACI 93+96+106+108+156+181+193+233+247+253+265	10.768.730,00	11.344.050,00	105,34
92		Plaće i naknade troškova zaposlenih (93+96)	3.084.000,00	3.374.980,00	109,44
93	6111	Bruto plaće i naknade (94-95)	2.508.000,00	2.857.980,00	113,95
94	611111	Neto plaće	1.730.000,00	1.972.000,00	113,99
95	611131	Doprinosi na teret zaposlenih	778.000,00	885.980,00	113,88
96	6112	Naknade trošk. zaposlenih i vijećnika (97-105)	576.000,00	517.000,00	89,76
97	611211	Naknade za prevoz sa posla i na posao	48.000,00	48.000,00	100,00
98	611221	Naknade za topli obrok tokom rada	400.000,00	260.000,00	65,00
99	611224	Regres za godišnji odmor	58.000,00	60.000,00	103,45
100	611225	Naknade za otpremninu	16.000,00		0,00
101	611226	Jubilame nagrad.za stabil.u radu	5.000,00	15.000,00	300,00
102	611226	Pokloni djeci šehida i nosioca ratnih priznanja	4.000,00	4.000,00	100,00
103	611227	Pomoć u slučaju smrti i teže invalidnosti	20.000,00	20.000,00	100,00
104	611231	FED.UPRAVA-Digitalizacija planova	20.000,00	90.000,00	450,00
105	611232	Izborna komisija	5.000,00	20.000,00	400,00
106	6122	Doprinosi poslodavca (107)	260.000,00	300.000,00	115,38
107	612111	Doprinosi poslodavaca na plaću	260.000,00	300.000,00	115,38
108		Izdaci za materijal i usluge (109+112+115+120+126+129+135+140)	752.700,00	672.600,00	89,36
109	6131	Putni troškovi (110-111)	8.500,00	10.000,00	117,65
110	613115	Troškovi dnevnice u zemlji	6.500,00	6.000,00	92,31
111	613125	Troškovi dnevnica u inostranstvu	2.000,00	4.000,00	200,00
112	6132	Izdaci za energiju (113-114)	95.000,00	95.000,00	100,00
113	613211	Izdaci za električnu energiju	45.000,00	45.000,00	100,00
114	613212	Izdaci za centralno grijanje	50.000,00	50.000,00	100,00
115	6133	Izdaci za komunalne usluge (116-119)	94.000,00	91.000,00	96,81
116	613312	Izdaci za poštanske usluge	15.000,00	20.000,00	133,33
117	613312	Izdaci telefonskih usluga	53.000,00	50.000,00	94,34
118	613321	Izdaci za vodu i kanalizaciju	20.000,00	15.000,00	75,00
119	613323	Izdaci usluga odvoza smeća	8.000,00	6.000,00	100,00
120	6134	Nabavka materijala (121-125)	73.500,00	89.500,00	121,77
121	613413	Izdaci za obraz. Mat.(literatura), pretp.na časop.i sl.-novine, sl.glasnik	8.000,00	7.000,00	87,50
122	613419	Izdaci za administrativni materijal	60.000,00	60.000,00	100,00
123	613419	Izdaci za nab.obrazaca mat.knjiga		17.000,00	
124	613452	Cvjetni aranžmani	1.500,00	1.500,00	100,00
125	613481	Izdaci za odjeću, uniforme i platno	4.000,00	4.000,00	100,00
126	6135	Izdaci za usluge prevoza i goriva (127-128)	50.000,00	50.000,00	100,00
127	613511	Gorivo	42.000,00	40.000,00	95,24
128	613523	Registracija motornih vozila	8.000,00	10.000,00	125,00

129	6137	Izdaci za tekuće održavanje (130-134)	58.000,00	53.000,00	91,38
130	613711	Materijal za opravku, održavanje i čišćenje zgrade	15.000,00	16.000,00	106,67
131	613713	Materijal za opravke i održavanje vozila	6.000,00	5.000,00	83,33
132	613722	Usluge opravki i održavanje opreme	12.000,00	10.000,00	83,33
133	613722	Materijal za potrebe vatrogasne jedinice	8.000,00	6.000,00	75,00
134	613723	Usluge opravki i održavanje vozila	17.000,00	16.000,00	94,12
135	6138	Izdaci osiguranja, bankarskih usluga i usluga platnog prometa (136-139)	19.000,00	17.000,00	89,47
136	613811	Osiguranje objekta Općine	3.000,00	1.500,00	50,00
137	613812	Osiguranje radnika	5.500,00	5.500,00	100,00
138	613813	Kasko osiguranje vozila	5.200,00	4.500,00	86,54
139	613821	Izdaci bankarskih usluga	5.300,00	5.500,00	103,77
140	6139	Ugovorene usluge (141-155)	354.700,00	267.100,00	75,30
141	613912	Usluge štampanja		20.000,00	
142	613913	Usluge javn.infor.odnosa sa javnošću i medija	45.000,00	45.000,00	100,00
143	613914	Protokolarne usluge reprezentacije	25.000,00	12.000,00	48,00
144	613923	Usl. struč. obraz. (stručni isp., školovanje, seminari)	4.000,00	4.000,00	100,00
145	613941	Ljekarski pregledi uposlenih		10.000,00	
146	613946	Usluge zdrav. zaštite- DERATIZACIJA, DEZINFEKCIJA I DIZENSEKCIJA	37.000,00	10.000,00	27,03
147	613974	Izdaci za rad komisija	61.000,00	21.000,00	34,43
148	613975	Izdaci za nakn.općinskim vijećnicima	120.000,00	90.000,00	75,00
149	613983	Pos.nakn.na doh.za zašt.od prir.i drug.nesreća	4.500,00	5.700,00	126,67
150	613984	Opća vodna naknada	100,00	200,00	200,00
151	613986	Dop.za zdr.osig.iz pr.od dr.sam.djel.i pov.sam.rada	600,00	1.200,00	200,00
152	613987	Dop.za PIO na prim.od dr.sam.djel.i pov.sam. rada	1.000,00	2.000,00	200,00
153	613988	Por.na doh.od dr.sam.djel.i pov.sam.rada	1.500,00	3.000,00	200,00
154	613995	Usluge zaštitara	35.000,00	23.000,00	65,71
155	613991	Ostale različite usluge	20.000,00	20.000,00	100,00
156	6141	Tekući izdaci-grantovi drugim nivoima vlasti (157-180)	2.020.882,00	1.901.500,00	94,09
157	614117	Općinski komunalni fond-tek izdaci	1.419.482,00	1.300.000,00	91,58
158	614117	Materijalni troškovi Mjesnih zajednica	10.000,00	10.000,00	100,00
159	614117	Akcija "Sana u srcu"	7.000,00	2.000,00	28,57
160	614117	Sanacija gradske deponije	40.000,00	10.000,00	25,00
161	614233	Sredstva za alternativni smještaj	10.000,00	10.000,00	100,00
162	614234	Isplate stipendija	41.400,00	30.000,00	72,46
163	614235	Pomoć projektima RVI i demobilisanim borcima	10.000,00	10.000,00	100,00
164	614239	Ostali grantovi pojedincima I udruženjima	10.000,00	10.000,00	100,00
165	614236	Podrška poljoprivredi	100.000,00	250.000,00	250,00
166	614233	Sredstva za povratak i podst.pov.	5.000,00	5.000,00	100,00
167	614237	Pomoć projektima MZ L.Palanka	2.000,00	1.000,00	50,00
168	614317	Podsticaj za zapošljavanje volontera	9.000,00	5.000,00	55,56
169	614317	Subvencija za mlijeko	80.000,00		0,00
170	614317	Vještačka oplodnja i vakcinacija	70.000,00		0,00

171	614317	Ostali poticaji u poljoprivredi	40.000,00		0,00
172	614317	Pomoć SLUPU -revolving fond	30.000,00	30.000,00	100,00
173	614117	Rješavanje pasa lualica	7.000,00	3.500,00	50,00
174	614239	Subven.prevoza učenika iz soc.ugroženih familija	10.000,00	10.000,00	100,00
175	614117	Oblježavanje ulica	30.000,00		0,00
176	614221	Subvencija za komunalne usluge(voda i smeće)	10.000,00	5.000,00	50,00
177	614326	Subvencija bolnici u S.Mostu	30.000,00	30.000,00	100,00
178	614326	Subvencija Domu Zdravlja Sanski Most		10.000,00	
179	614117	Troškovi stečaja ZZ "Poljoprom"		120.000,00	
180	614311	Tekuća rezerva	50.000,00	50.000,00	100,00
181	6143	Grantovi javnim preduz. i ustanovama (182)	959.800,00	912.500,00	95,07
182	614311	Grantovi javnim preduz. i ustanovama (183-192)	959.800,00	912.500,00	95,07
183	614311	Centar za soc.rad	325.000,00	325.000,00	100,00
184	614311	Jednok.pomoći po čl.20 Zakona o socijal.zaštiti	12.000,00	12.000,00	100,00
185	614311	Preventiva protiv droge	15.000,00	10.000,00	66,67
186	614311	Pomoć porodiljama	30.000,00	30.000,00	100,00
187	614311	Radio "Sana"	220.000,00	200.000,00	90,91
188	614311	Narodna biblioteka	115.000,00	115.000,00	100,00
189	614311	Sportska dvorana	115.000,00	86.000,00	74,78
190	614311	JU -REC Deponija Bihać	6.000,00	10.000,00	166,67
191	614311	Ustanova za mlade-KULT MEDIA	120.000,00	120.000,00	
192	614311	Podrška kulturno umjetničkim društvima	1.800,00	4.500,00	250,00
193	6143	Grantovi neprofitnim organizacijama (194)	941.920,00	789.600,00	83,83
194	614311	Grantovi neprofitnim organizacijama (195-232)	941.920,00	789.600,00	83,83
195	614311	Sportski savez	100.000,00	70.000,00	70,00
196	614311	Udruženje logoraša	5.400,00	3.600,00	66,67
197	614311	Savez za sport i rek. invalida	3.000,00	3.000,00	100,00
198	614311	Udruženje veterana i demob.boraca, Udruženje boraca "Patriotska liga" S.Most, pomoć član.UVDB-a	70.000,00	70.000,00	100,00
199	614323	Sred.za finans. parlamentarnih grupa i pojedinaca	200.000,00	200.000,00	100,00
200	614319	Islamska zajednica	8.000,00	10.000,00	125,00
201	614319	Pomoć u izgradnji vjerskih objekata	5.000,00	3.000,00	60,00
202	614319	Pravoslavna zajednica	2.500,00	2.000,00	80,00
203	614319	Katolička zajednica	1.200,00	1.000,00	83,33
204	614319	Jevangelistička zajednica	800,00	500,00	62,50
205	614311	NK "PODGRMEĆ"	122.100,00	80.000,00	65,52
206	614311	Invalidski košarkaški klub "Sana"-S.Most	15.000,00	15.000,00	100,00
207	614311	Organizacija RVI-S.Most	30.000,00	30.000,00	100,00
208	614311	Podrška građansk. inicijativama i omladinskim udruženjima			
209	614311	Udruženje paraplegičara	4.320,00	2.500,00	57,87
210	614311	Udruženje hroničnih bubrežnih bolesnika S.Most	4.320,00	2.500,00	57,87
211	614311	Udruženje penzionera	2.700,00	1.000,00	37,04
212	614311	Udruženje dijabetičara	1.800,00	1.000,00	55,56
213	614311	Udruženje obrtnika općine S.Most		3.000,00	
214	614311	Udruženje žena S.Most		9.000,00	

215	614311	Organ. šehidskih porodica	25.000,00	25.000,00	100,00
216	614311	Udruženje dobrovoljni davaoca krvi	4.320,00	2.500,00	57,87
217	614311	SLUP-Savez lokalnih udruženja poljoprivrednika S.Most	1.000,00		0,00
218	614311	Sredstva za prov.prev.mjera zašt. i spašavanja	70.000,00	35.800,00	51,14
219	614311	Sredstva iz posebne naknade-0,5%	60.000,00	65.000,00	108,33
220	614311	Za deminiranje		20.000,00	
221	614311	Humanitarna udruženja i organizacije (C.križ, Merhamet, Fenix, Nada-djeca s posebnim potrebama, Živ.pedag.zajed.Vrhpolje)	25.000,00	20.000,00	80,00
222	614311	Lovačko društvo "Sana"	2.700,00	1.000,00	37,04
223	614311	Društvo sportskih ribolovaca "Sana"-S.Most	2.000,00	1.500,00	75,00
224	614311	Članarine domać. i međ.saveza	7.200,00	7.400,00	102,78
225	614311	Automoto društvo	2.300,00	2.800,00	121,74
226	614311	Međunarodne kulturne smotre i festivali	9.980,00		0,00
227	614311	Dopun.prava demobil.boraca (renta, komun. taksa i dr)	100.000,00	55.000,00	55,00
228	614311	Obilježavanje značajnih datuma i ost.manifes.	20.000,00	16.000,00	80,00
229	614311	Obilježavanje ljeta na Sani	15.000,00	12.500,00	83,33
230	614311	Obilježavanje Galaje	780,00	3.000,00	384,62
231	614311	Obilježavanje Musale	7.000,00	7.000,00	100,00
232	614311	Podrška LAG projektu	13.500,00	8.000,00	59,26
233	6152	Kapitalni grantovi organizacijama (232-244)	1.492.428,00	779.346,00	52,22
234	615215	Uređenje industrijskih zona	96.000,00	100.000,00	104,17
235	615218	Izgr.prepumpne stanice	10.000,00	25.000,00	250,00
236	615219	Razvojni projekti u M.zajednicama	30.000,00	40.000,00	133,33
236	615225	Rekons.gradskog mosta	400.500,00	5.176,00	1,29
238	615226	Nabavka smečare za JKP "SANA" S.Most	58.266,00		0,00
239	615221	Infrast.projekti u O.K.F.	670.000,00	200.000,00	29,85
240	615222	Projekt SEENETA-ITALIJA	43.662,00	16.700,00	38,25
241	615222	Projekt GOW-WADE	4.000,00		0,00
242	615218	Izgradnja stadiona NK Podgrmeč	50.000,00	50.000,00	100,00
243	615223	Izgradnja i rekonstrukcija ostalih vodovoda	20.000,00	15.000,00	75,00
244	615223	Izgradnja vodovoda Lukavice - Slatina - Čirkici	110.000,00	117.470,00	106,79
245	615223	Izgradnja kanaliz.mreže u Mahali		100.000,00	
246	615223	Izgradnja vodovoda Podovi-Banja Iliđa		110.000,00	
247	6164	Vanredni rashodi(izdaci za ostale naknade) (248-252)	860.000,00	873.124,00	101,53
248	616413	Kredit kod UNI-Credit banke I	256.400,00	268.800,00	104,84
249	616413	Kredit kod UNI-Credit banke II	30.000,00	116.940,00	389,80
250	616411	Kredit od Sparkasse banke za bolnicu	103.000,00	85.360,00	82,87
251	616412	Kredit od stranog pozajmljivača	55.000,00	55.000,00	100,00
252	616414	Vanredni rashodi	415.600,00	347.024,00	83,50
253		820000 KAPITALNI IZDACI (254)	214.000,00	160.000,00	74,77
254		Izdaci za nabavku stalnih sredstava (255+257+261+263)	214.000,00	160.000,00	74,77
255	8211	Nabavka zemljišta,šuma i višeg.zasada(256)	52.000,00	28.000,00	53,85
256	821111	Nabavka zemljišta po rješenjima	52.000,00	28.000,00	53,85

257	8213	Nabavka opreme(258-260)	47.000,00	52.000,00	110,64
258	821311	<i>Nabavka namještaja</i>	2.000,00	2.000,00	100,00
259	821312	<i>Kompjuterska i tehnička oprema</i>	45.000,00	40.000,00	88,89
260	821321	<i>Nabavka vozila</i>		10.000,00	
261	8215	Nabavka stalnih sredst.u obliku prava (262)	95.000,00	60.000,00	63,16
262	821521	<i>Studije izvodljiv, projekt. pripr. projekt. nadz. i revizija</i>	95.000,00	60.000,00	63,16
263	8216	Rekonstrukcija i investic. održavanje(264)	20.000,00	20.000,00	100,00
264	821614	<i>Sanacija zgrada Općine</i>	20.000,00	20.000,00	100,00
265		Obaveze -2013 god.	183.000,00	1.580.400,00	863,61

Na osnovu člana 5. stav 2. i člana 38. Zakona o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 19/06, 76/08, 5/09, 32/09, 9/10, 36/10, 45/10 i 25/12), te na osnovu članova 24. stav 1. tačka 3. i 106. Statuta općine Sanski Most („Službeni glasnik općine Sanski Most“, broj: 04/08, 05/08, 2/10 i 9/11), Općinsko vijeće općine Sanski Most na 13 sjednici održanoj dana 24.03.2014. godine donijelo je

ODLUKU O IZVRŠENJU BUDŽETA OPĆINE SANSKI MOST ZA 2014. GODINU

I OPĆE ODREDBE

Član 1.

Ovom Odlukom uređuje se struktura prihoda i primitaka, rashoda i izdataka budžeta općine Sanski Most za 2014. godinu (u daljem tekstu: budžet), njegovo izvršavanje, prioriteta plaćanja, prava i obaveze korisnika budžetskih sredstava, ovlaštenja Općinskog načelnika, općinskih službi i drugih organizacionih jedinica, kao i druga pitanja u vezi sa izvršavanjem budžeta za tekuću godinu.

Član 2.

Budžet je procjena godišnjih prihoda i primitaka, te utvrđenih iznosa izdataka i drugih plaćanja Općine, koji donosi Općinsko vijeće i odnosi se na budžetsku 2014. godinu, koja počinje od 01. januara a završava 31. decembra 2014. godine.

Član 3.

Budžet se sastoji od općeg i posebnog dijela.

Opći dio budžeta se sastoji od bilansa prihoda i primitaka, te rashoda i izdataka, a poseban dio sadrži detaljan raspored izdataka po budžetskim korisnicima (u daljem tekstu: korisnici) i vrsti izdataka.

U bilansu prihoda i izdataka iskazuju se porezni i neporezni prihodi, drugi prihodi i primici, te izdaci utvrđeni za finansiranje javnih izdataka na nivou općine Sanski Most (u daljem tekstu: Općina) na osnovu akonskih i drugih propisa.

Član 4.

Sredstva budžeta koriste se za finansiranje poslova, funkcija i programa općine Sanski Most, kao i budžetskih korisnika u visini koja je neophodna za njihovo obavljanje i izvršavanje, te prava primalaca sredstava budžeta. Izrada i izvršenje budžeta zasniva se na načelu zakonitosti, efikasnosti, ekonomičnosti i transparentnosti.

Član 5.

Svi javni prihodi i primici budžeta uplaćuju se na depozitni račun, te se iskazuju po izvorima iz kojih potiču.

Povrat više ili pogrešno uplaćenih javnih prihoda vrši se na osnovu dokumentacije sa kojom se raspolaže o više ili pogrešno uplaćenom javnom prihodu i uvjerenja koje izdaje nadležni organ za kontrolu javnih prihoda na osnovu rješenja koje donosi Služba za finansije, trezor i zajedničke poslove.

Član 6.

Donacije i grantovi koji nisu planirani u budžetu za 2014 godinu, a ostvare se u toku godine, namjenski će se usmjeriti Zaključkom Općinskog načelnika. Služba za finansije, trezor i zajedničke poslove će na osnovu pismenog dokaza o uplaćenju donaciji i drugoj odgovarajućoj dokumentaciji izvršiti povećanje budžeta na rashodovnoj strani, korisniku kome je donacija uplaćena. Svi korisnici navedenih sredstava su dužni dostaviti izvještaj o utrošku sredstava i finansijsku dokumentaciju a najkasnije do 31. januara 2015. godine.

Član 7.

Svi rashodi i izdaci moraju biti utvrđeni u budžetu i uravnoteženi sa prihodima i primicima. Izuzetno, zbog neusklađenosti prihoda u budžetu, Općinski načelnik može donijeti mjere radi ostvarivanja budžetske ravnoteže.

Član 8.

Budžetsko računovodstvo se zasniva na računovodstvenim načelima: tačnosti, istinitosti, pouzdanosti, sveobuhvatnosti, pravovremenosti i pojedinačnom iskazivanju poslovnih događaja.

Član 9.

Budžet donosi Općinsko vijeće za budžetsku godinu koja odgovara kalendarskoj godini. Svaka izmjena i dopuna budžeta vrši se po istom postupku koji se primjenjuje kod usvajanja budžeta. Izmjenama i dopunama budžeta koje usvoji Općinsko vijeće na prijedlog Općinskog načelnika, ponovo se uravnotežuju prihodi i primici, odnosno rashodi i izdaci budžeta u skladu sa članovima 22. i 23. Zakona o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine.

II IZVRŠENJE BUDŽETA

Član 10.

Sredstva budžeta koriste se za finansiranje poslova, funkcija i programa općinskih službi, javnih ustanova i javnih preduzeća i ostalih korisnika čije je finansiranje iz budžeta predviđeno posebnim propisom (u daljem tekstu: korisnik).

Član 11.

Sredstva budžeta osiguravaju se i budžetskim korisnicima koji su u posebnom dijelu budžeta određeni nosioci sredstava na pojedinim pozicijama.

Korisnici koriste budžetska sredstva samo za namjene koje su određene budžetom, i to do visine utvrđene u posebnom dijelu budžeta.

Budžetski korisnici mogu preuzimati obaveze na teret budžeta tekuće godine samo za namjene i do visine utvrđene u njegovom posebnom dijelu.

Član 12.

Budžetskim korisnicima nije dozvoljeno da stvaraju obaveze, odnosno rashode ili opterećenja budžetskih pozicija, ako ti rashodi ili opterećenja budžetskih pozicija nisu odobreni u okviru iznosa alociranog za tog budžetskog korisnika.

Korisnici koriste sredstva budžeta u skladu sa svojim godišnjim finansijskim planom, a po dinamici utvrđenoj mjesečnim operativnim planovima.

Član 13.

Korisnici moraju pri dogovaranju o uslovima za ispunjavanje obaveza koje se podmiruju iz budžeta uzimati u obzir utvrđenu dinamiku priliva i odliva sredstava.

Budžet se izvršava na osnovu mjesečnih operativnih planova za izvršenje budžeta, u skladu sa raspoloživim sredstvima, odnosno srazmjerno visini ostvarenih prihoda.

Korisnici su obavezni Službi za finansije, trezor i zajedničke poslove dostavljati mjesečne finansijske planove do 25-og u mjesecu za slijedeći mjesec po stavkama utvrđenim godišnjim, odnosno tromjesečnim finansijskim planom.

Član 14.

Realizacija budžetom predviđenih rashoda, odnosno dinamika izvršavanja budžeta direktno je uslovljena dinamikom i obimom ostvarenih prihoda, a u cilju očuvanja likvidnosti budžeta i ravnoteže između budžetskih prihoda (i primitaka) i rashoda (i izdataka).

Član 15.

Prihodi ostvareni po osnovu Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 39/03 i 22/06) uplaćuju se na poseban račun općine Sanski Most i koristeće se u skladu sa Odlukom o uslovima i načinu korištenja sredstava po osnovu posebnog poreza za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 46/05 i 71/07) prema aktima Službe civilne zaštite i Općinskog štaba CZ.

Član 16.

Načelnik, odnosno finansijska služba Općine prenosi neutrošena sredstva po pojedinim stavkama izdataka iz mjesečnih planova izvršenja budžeta na iste stavke u planu izvršenja budžeta za slijedeće razdoblje, tj. kumulativno u toku budžetske godine.

Član 17.

Općinski načelnik po prijedlogu Službe za finansije, trezor i zajedničke poslove će rješenjem obustaviti Odluke od izvršenja koje su u suprotnosti sa Zakonom o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 19/06, 76/08 i 5/09) i ovom Odlukom.

Član 18.

Općinski načelnik može na prijedlog Službe za finansije, trezor i zajedničke poslove odlučiti da se nedovoljno predviđeni izdaci korisnika podmire iz vlastitih prihoda ili sredstava korisnika smanjenjem na njihovim pozicijama.

Član 19.

Služba za finansije, trezor i zajedničke poslove izvršava mjesečne finansijske planove po korisnicima i izdacima u skladu sa raspoloživim sredstvima.

Izuzetno, zbog neusklađenosti priliva sredstava u budžetu prema mjesečnim planovima izdataka, Služba za finansije, trezor i zajedničke poslove može izmjeniti dinamiku odobravanja sredstava pojedinim korisnicima uz saglasnost Općinskog načelnika.

Član 20.

Na prijedlog budžetskog korisnika, Općinski načelnik može da donese Zaključak o preraspodjeli rashoda u okviru ukupnog iznosa odobrenog za budžetskog korisnika, a najviše do 10 % od ukupno odobrenih rashoda budžetskog korisnika.

Član 21.

Neiskorištene aproprijacije i opterećenja ističu 31. januara naredne godine. Aproprijacije se mogu prenositi u narednu fiskalnu godinu za finansiranje kapitalnih projekata iz posebnih fondova, kao i za finansiranje projekata od posebnog značaja za razvoj privrede ili poboljšanje uspjehnosti.

Član 22.

Hitni i nepredviđeni, odnosno nedovoljno predviđeni izdaci koji se pojave u toku budžetske godine podmiruju se iz sredstava tekuće rezerve utvrđene u budžetu.

O korištenju sredstava tekuće rezerve odlučuje Općinski načelnik.

Općinski načelnik tromjesečno izvještava Općinsko vijeće o korištenju sredstava tekuće budžetske rezerve.

Član 23.

Ako se u toku godine, na osnovu zakona i drugih propisa, poveća djelokrug ili nadležnost budžetskog korisnika što zahtjeva i povećana sredstva ili se osnuje novi korisnik budžetskih sredstava za njegove troškove osiguravaju se sredstva iz tekuće rezerve budžeta, a odobrava ih Općinski načelnik.

Ako se tokom godine, na osnovu zakona i drugih propisa, umanjuje djelokrug ili nadležnost korisnika, što zahtjeva smanjena sredstva ili se korisnik ukine, neutrošena sredstva se raspoređuju na korisnika koji preuzima njegove obaveze ili na druge korisnike utvrđene rebalansom budžeta a na prijedlog Općinskog načelnika.

Član 24.

Iz budžeta se ne smiju isplaćivati izdaci koji nisu predviđeni u budžetu.

Član 25.

Plaće, naknade i doprinosi državnih službenika i namještenika Općine isplaćivaće se na bazi propisa koji regulišu ovu oblast: Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji jedinstvenog organa uprave općine Sanski Most, Zakona o plaćama i naknadama u organima vlasti Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine F Bosne i Hercegovine“, broj:45/10 I 111/12), i Zakona o državnim službenicima i namještenicima u organima državne službe USK („Službeni glasnik USK broj 5/12) i Kolektivnog ugovora za službenike Organa uprave i sudske vlasti u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 23/00 i 50/00), kao i Odluke Općinskog vijeća.

Član 26.

Budžet općine Sanski Most izvršavat će se u skladu sa njegovim likvidnim mogućnostima po slijedećim prioritetima:

1. otplate duga i kamata po kreditima,
2. obaveze iz prethodnih godina (po sudskim izvršenjima i presudama),
3. materijalni i drugi troškovi neophodni za rad Općinskih službi,
4. plaće i naknade zaposlenih,
5. naknade za rad u Općinskom vijeću i radnim tijelima Općinskog vijeća,
6. grantovi javnim ustanovama i preduzećima,
7. grantovi neprofitnim organizacijama,
8. kapitalni izdaci i grantovi,
9. ostalo.

Član 27.

Nabavka roba, usluga i ustupanje radova realizovat će se u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj: 49/04, 19/05, 52/05, 8/06, 24/06, 70/06, 82/07, 12/09 i 60/10).

Član 28.

Visina dnevnica, naknade za putne i druge troškove koji nastanu u vezi službenih putovanja za sve korisnike budžeta određuju se na osnovu Uredbe o naknadama troškova za službena putovanja („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 75/04, 43/07, 10/08, 2/09 i 80/11).

Član 29.

„Grantovi neprofitnim organizacijama“-grant za finansiranje parlamentarnih grupa i pojedinaca u Općinskom vijeću raspoređivat će se na slijedeći način: 30 % predviđenog iznosa raspoređivat će se na parlamentarne grupe (političke partije) u jednakim iznosima, a preostalih 70 % prema kretanju učešća broja vijećnika u Općinskom vijeću.

Detaljan način raspodjele regulisaće se Odlukom Općinskog vijeća.

Član 30.

Naknade općinskim vijećnicima i članovima radnih tijela Općinskog vijeća isplaćivat će se u skladu sa Odlukom o naknadama općinskih vijećnika i radnih tijela Općinskog vijeća.

Član 31.

„Grantovi drugim nivoima vlasti, mjesnim zajednicama“- Komunalnim fondu su planirana zbog potreba mjesnim zajednicama za rješavanje infrastrukture na području općine Sanski Most (vodosnabdijevanje, sanacija i modernizacija puteva, elektrodistribucija, rasvjeta, čišćenje i održavanje saobraćajnica).

Ovaj dio sredstava koristit će se u skladu sa programom i prioritetima koje će utvrditi Općinski komunalni fond za infrastrukturu i komunalne djelatnosti a na koje će saglasnost dati Općinsko vijeće.

Obaveza općine Sanski Most i Općinskog komunalnog fonda za infrastrukturu i komunalne djelatnosti je izdavanje potrebne dokumentacije.

Član 32.

„Grantovi javnom preduzeću i ustanovama i neprofitnim organizacijama“ isplaćivaće se mjesečno korisnicima do iznosa 1/12 uvažavajući ostvarenje prihoda u prethodnom periodu uz umanjenje za procenat neostvarenih prihoda.

Član 33.

„Kapitalni grantovi“ raspoređivat će se prema prioritetima projekata koji imaju urednu dokumentaciju.

Sredstva za kapitalne investicije se raspoređuju samo za onu godinu za koju se budžet donosi.

Član 34.

U slučaju neravnomjerne dinamike ostvarenja budžetskih prihoda prioritet će se dati izvršenju tekućih izdataka Organa uprave.

Iz okvira tekućih grantova, kapitalnih grantova i kapitalnih izdataka prioritet će se dati korisnicima čije je finansiranje zakonska obaveza općine Sanski Most.

Član 35.

„Vanredni rashodi“ izvršavaće se po dospelosti plaćanja.

Član 36.

Sredstva za „kapitalne izdatke“ (ekonomski kod 820000) koriste se na osnovu plana kapitalnih ulaganja usvojenog od članova Općinskog vijeća a u skladu sa članom 27. ove Odluke.

Član 37.

Kratkoročne pozajmice će se uzimati sa transakcijskih namjenskih računa a otplaćivaće se tokom fiskalne godine ako se ukaže potreba zbog neusklađenosti priliva i odliva sredstava na budžet i ne mogu preći 5 % ostvarenih prihoda bez primitaka u prethodnoj godini.

Član 38.

Općinska služba za finansije, trezor i zajedničke poslove će tromjesečno izvještavati Općinskog načelnika i Općinsko vijeće o utrošenim sredstvima iz budžeta.

III IZVJEŠTAVANJE BUDŽETSKIH KORISNIKA

Član 39.

Nadležne općinske službe dužne su upoznati sve budžetske korisnike (korisnike grantova) sa njihovim pravima i obavezama koji nastaju prijedom budžetskih sredstava po pitanju dinamike isplate, zavisnosti obima ukupno isplaćenih sredstava od priliva sredstava u budžet, namjenskog utroška sredstava, zatim po pitanju prioritnog izmirivanja obaveza prema javnim ustanovama i javnim preduzećima, te po pitanju obaveze podnošenja izvještaja o namjenskom utrošku budžetskih sredstava nadležnoj općinskoj službi.

Član 40.

Svi budžetski korisnici obavezni su nadležnim službama dostavljati izvještaje o namjenskom utrošku sredstava na način i u rokovima kako im naloži nadležna Općinska služba.

Budžetskim korisnicima koji ne podnesu blagovremeno izvještaj o utrošku sredstava ili pak podnesu izvještaj koji dijelom ili u cjelosti ne pruža dovoljan uvid u namjenski utrošak budžetskih sredstava nadležna služba je obavezna obustaviti daljne isplate iz budžeta po svim osnovama.

IV KONTROLA IZVRŠENJA BUDŽETA

Član 41.

Nadzor nad upotrebom i raspodjelom budžetskih sredstava vršiće finansijska komisija Općinskog vijeća.

Član 42.

Na sva pitanja koja nisu regulisana ovom Odlukom, a tiču se načina izrade, planiranja, donošenja i izvršenja Budžeta, primjenjivat će se odredbe Zakona o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 19/06, 76/08, 5/09, 32/09, 9/10, 36/10, 45/10 i 25/12).

V KAZNE NE ODREDBE

Član 43.

Odgovorno lice budžetskog korisnika, nosilac izvršne vlasti kao i drugo lice odgovorno za budžet Općine kazniće se za prekršaj ove Odluke saglasno sa odredbama člana Zakona o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 19/06, 76/08, 5/09, 32/09, 9/10, 36/10, 45/10 i 25/12).

Na osnovu člana 34. i 36. Zakona o prostornom uređenju i građenju (USK Sl.glasnik Unsko-sanskog kantona, prečišćeni tekst broj: 12/13) i člana 24. Statuta Općine Sanski Most (Sl.glasnik Općine Sanski Most, broj: 4/08, 8/08, 5/09, 2/10, 9/11) Općinsko vijeće Sanski Most na 13. sjednici, održanoj dana 24.03. 2014 godine donosi:

ODLUKU
o izmjenama i dopunama
Odluke o provođenju Prostornog plana Općine i Urbanističkog plana grada
Sanskog Mosta

Član 1.

U Odluci o izmjenama i dopunama Odluke o provođenju Prostornog plana općine i Urbanističkog plana grada Sanskog Mosta (Službeni glasnik Općine Sanski Most, Broj: 10/10), **član 124 A. mijenja se i glasi:**

"Izvan granica urbanog područja dozvoljava se:

-izgradnja objekata za zdravstvo,sport, rekreaciju, lov, ribolov i objekata za odmor (lovačkih objekata, planinskih domova, vikend objekata i sl.)

-izgradnja stambenih, stambeno-poslovnih, poslovnih i proizvodnih objekata, i to u pojasu zemljišta maksimalno 100 m od izgrađene saobraćajnice, osim područja:

-između rijeke Sane i putnog pravca za Podove,

-uz riječne tokove Sane, Sanice, Dabra u širini 100 m sa obje strane vodotoka."

Član 2.

iza člana 205 A, dodaje se novi član 205 B koji glasi:

"Za stambene objekte izgrađene bez odobrenje za građenje do dana stupanja na snagu Odluke o izmjenama i dopunama Urbanističkog plana grada Sanskog Mosta (Sl. glasnik Općine Sanski Most, broj: 05/08 u zoni namjenjenoj za vikend naselje može se izdati naknadna urbanistička saglasnost i odobrenje za građenje tih objekata, pod uslovom da ispunjavaju sljedeće uslove:

- građevinsku parcelu formirati na udaljenosti 20,00 m (zaštitni vodni pojas) od rijeke Sane,
- građevinska parcela iznosi 30,00 m od zaštitnog vodenog pojasa prema planiranom putu,
- građevinska linija objekta na udaljenosti od 20,00 m od rijeke Sane (najistureniji dio objekta, računajući terase, balkone, lođe u prizemlju i potkrovlju) i
- ukoliko se izgrađeni objekat ne nalazi na planiranoj saobraćajnici."

Član 3.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Sl. glasniku Općine Sanski Most".

Presjedavajući Općinskog vijeća:

s.r.Drago Praštalo

Broj:01-02-28/14

Datum: 26.03.2014.g.

Na osnovu člana 29. stav 1. tačka 2. i člana 174. stav 4. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegoine" broj: 39/03, 22/06 i 43/10), člana 16. stav 1. tačka 4. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegoine" broj: 64/09), te člana 24. Statuta općine Sanski Most ("Sl. Glasnik općine Sanski Most", broj 4/08, 5/08, 5/09, 2/10, i 9/11), Općinsko vijeće na nastavku 13. sjednice, održane dana 25.03.2014. godine donosi:

PROGRAM RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA LJUDI I MATERIJALNIH DOBARA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA U OPĆINI SANSKI MOST ZA PERIOD 2014 – 2018. godine

UVOD

Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Općini Sanski Most (u daljem tekstu: Program razvoja), predstavlja dokument kojim se definišu osnovna načela, opredjeljenja i programski zadaci razvoja sistema zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u općini Sanski Most (u daljem tekstu: Općina) za period 2014. do 2018. godine.

Polazne osnove za izradu Programa razvoja Općine predstavljaju:

1. Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća (u daljem tekstu: Zakon o zaštiti i spašavanju), ("Sl. novine Federacije BiH" broj: 39/03 i 22/06 i 43/10) i podzakonski propisi donešeni na osnovu ovog Zakona.
2. Okvirni Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj: 50/08) i podzakonski propisi donešeni na osnovu ovog zakona
3. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegoine" broj: 64/09) i podzakonski propisi donešeni na osnovu ovog zakona
4. Materijalni propisi Bosne i Hercegovine, Federacije BiH, Unsko-Sanskog kantona i Općine iz oblasti zdravstva, veterinarstva, poljoprivrede, šumarstva, vodoprivrede, prostornog uređenja, građenja, zaštite bilja, zaštite okoline, deminiranja i drugih oblasti koje su od značaja za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća.
5. Procjene ugroženosti Federacije BiH od prirodnih i drugih nesreća.
6. Procjena ugroženosti Unsko – Sanskog kantona i općine Sanski Most od prirodnih i drugih nesreća (u daljnjem tekstu: Procjena ugroženosti Kantona).
7. Procjena ugroženosti od požara Unsko – Sanskog kantona i općine Sanski Most

OSNOVNA NAČELA I OPREDJELJENJA RAZVOJA

Svi vidovi zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća organizuju se i provode u skladu sa načelima međunarodnog humanitarnog prava o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, kao i načelima proisteklim iz Zakona o zaštiti i spašavanju i Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu i drugim zakonima i propisima kojima se uređuje organizacija, funkcinisanje i razvoj sistema zaštite i spašavanja i pripremanje, obučavanje, osposobljavanje i upotreba snaga i sredstava namijenjenih za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća.

1. Osnovna načela i opredjeljenja u oblasti zaštite i spašavanja

Osnovna načela i opredjeljenja u oblasti zaštite i spašavanja su:

- svi građani imaju pravo na zaštitu i spašavanje ako je prirodnom ili drugom nesrećom ugrožen njihov život, zdravlje i imovina;
- u prirodnim i drugim nesrećama zaštita i spašavanje ljudskih života ima prednost pred svim drugim poslovima u zaštiti i spašavanju;
- svako fizičko i pravno lice ima pravo i dužnosti samostalno i skupa sa drugima provoditi zaštitu od prirodnih i drugih nesreća u skladu sa svojim mogućnostima i sposobnostima;
- svako je dužan pružiti pomoć licu koje je u životnoj opasnosti ukoliko time ne ugrožava svoj život i zdravlje;

- civilna zaštita i druge djelatnosti namjenjene za zaštitu od prirodnih drugih nesreća imaju humanitarni, nevojni karakter i zasnivaju se na solidarnosti i uzajamnom pomaganju svih učesnika u zaštiti i spašavanju;
- općina organizuje zaštitu od prirodnih i drugih nesreća u okviru jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja Federacije BiH;
- preventiva u oblasti zaštite i spašavanja ima prednost nad svim drugim aktivnostima;
- građani trebaju dobiti blagovremenu i tačnu informaciju o nesreći, njenim posljedicama, mjerama i aktivnostima koje se provode;
- podaci o opasnostima, planovima, mjerama i aktivnostima koje se odnose na prirodnu i drugu nesreću su javni;
- općina putem Operativnog centra civilne zaštite i sredstava javnog informisanja mora obavijestiti stanovništvo o opasnostima;
- građani su dužni obavijestiti najbliži operativni centar civilne zaštite ili policiju o svakoj opasnosti ili prirodnoj i drugoj nesreći odmah kada je uoče ili kada za nju saznaju;
- fizička i pravna lica dužna su pravovremeno izvršiti sve predviđene mjere zaštite svojih objekata, zaposlenika od moguće prirodne ili druge nesreće kroz provođenje mjera zaštite i spašavanja propisanim Zakonom o zaštiti i spašavanju i drugim aktima kojima se uređuje provođenje preventivnih i operativnih mjera zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća;
- sistem zaštite i spašavanja u općini treba organizovati u skladu sa ekonomskim mogućnostima, materijalnim i ljudskim resursima, razvijenosti infrastrukture i stepenu osjetljivosti na pojedine vrste opasnosti;
- u slučaju prirodne i druge nesreće općine prvo angažuju svoje snage i sredstva za zaštitu i spašavanje. Ako zbog razmjera i posljedica nesreće angažovane snage nisu dovoljne nadležni općinski organ može zatražiti pomoć od susjednih općina, Kantona, Federacije BiH i države BiH;
- oružane snage BiH mogu se upotrijebiti po ovlaštenju Predsjedništva BiH, a na zahtjev nadležnih organa države BiH i entiteta kada zbog razmjera i posljedica nesreće raspoložive snage zaštite i spašavanja nisu dovoljne za brzo i efikasno izvođenje akcija zaštite i spašavanja u skladu sa Zakonom o odbrani BiH («Sl. glasnik BiH» broj: 88/05) i vojnoj doktrini Oružanih snaga BiH;
- izvođenje akcije zaštite i spašavanja zasniva se na obaveznom provođenju odluka i naredbi nadležnih štabova civilne zaštite. Niko nije dužan i ne smije izvršiti naređenje ako je očito da bi time izvršio krivično djelo ili kršio međunarodno humanitarno pravo;
- snage i sredstva za zaštitu i spašavanje organizuju se u skladu sa Procjenom ugroženosti općine;
- samostalne službe zaštite i spašavanja općine organizuju se za obavljanje onih poslova i zadataka zaštite i spašavanja za koje ne postoje razvijeni kapaciteti u okviru javnih preduzeća, ustanova i drugih pravnih lica koja se u svojoj redovnoj djelatnosti bave tim poslovima zaštite i spašavanja;
- jedinice civilne zaštite formiraju se, opremaju i osposobljavaju kao operativne snage radi neposrednog angažiranja na zaštiti i spašavanju, kada sredstva javnih preduzeća, ustanova i drugih pravnih lica i službi zaštite i spašavanja nisu dovoljna za ostvarivanje efikasne zaštite i spašavanja na ugroženom području. Ove snage civilne zaštite organizuju se na teritorijalnom, proizvodnom i kombiniranom principu;
- povjerenici civilne zaštite imenuju se na svim mjestima gdje građani žive i rade u kojima se ne formiraju štabovi civilne zaštite;
- pravna lica koja su namjerno ili zbog nepažnje prouzrokovala opasnosti zbog kojih su nastali troškovi otklanjanja šteta, dužna su nadoknaditi dio troškova nastalih u toku otklanjanja nastalih šteta u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju.

2. Osnovna načela i opredjeljenja u oblasti zaštite od požara i vatrogastva

Osnovna načela i opredjeljenja u oblasti zaštite od požara i vatrogastva su:

- zaštita od požara i vatrogastvo su sastavni dio jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji BiH;
- zaštita od požara je djelatnost od posebnog interesa za Federaciju, kanton, grad i općinu;
- vatrogastvo je obavezna javna služba čija je osnovna djelatnost zaštita i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od požara;
- osnovna namjena propisanih mjera zaštite od požara je zaštita života i zdravlja ljudi i materijalnih dobara;

- svako ima pravo na zaštitu od požara;
- niko nema pravo da svojim materijalnim dobrima, svojim postupcima i neprovođenjem propisanih mjera zaštite od požara dovodi u opasnost od požara tuđi život, zdravlje i materijalna dobra;
- svako fizičko i pravno lice je krivično i prekršajno odgovorno za neprovođenje propisanih mjera zaštite od požara i za posljedice koje zbog toga nastanu;
- mjere zaštite od požara moraju biti planirane i izvedene tako da spriječe požar ili onemoguće njegovo širenje;
- federacija, kanton, grad i općina dužni su poticati razvoj požarno neopasnih tehnologija i takvih zahvata u prostoru kojima se smanjuje ili sprečava nastanak požara;
- javnost ima pravo biti obavještena o stanju u oblasti zaštite od požara.
- podaci o stanju u oblasti zaštite od požara su javni;

PODRUČJA RAZVOJA SISTEMA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

Programiranje razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara obuhvata tri međusobno povezana područja razvoja i to:

1. Područje smanjenja rizika;
2. Područje odgovora ili operativnog djelovanja;
3. Područje sanacije ili otklanjanja posljedica.

1. Područje smanjenja rizika

Ovo područje razvoja obuhvata: preventivu u zaštiti i spašavanju od prirodnih ili drugih nesreća, ublažavanje kao dio preventive, spremnost da se odgovori na nesreću.

1.1. Preventiva prije nastanka prirodne ili druge nesreće

Preventiva kao područje razvoja je najznačajnija aktivnost svih nosilaca zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća. Cilj preventive u zaštiti i spašavanju od prirodnih i drugih nesreća je spriječiti, odstraniti ili smanjiti mogućnosti ugrožavanja. Preventiva obuhvata organizacijske, tehničke i druge mjere i radnje i postupke koje se planiraju i provode radi sprječavanja nastajanja ili širenja prirodne ili druge nesreće ili ublažavanja njihovog djelovanja odnosno olakšavanja izvođenja zaštite i spašavanja kada do nesreće dođe.

Preventivu provode općinske službe za upravu, općinske javne ustanove i preduzeća u skladu sa njihovim nadležnostima i neposredno su odgovorni za upravljanje, provođenje i stanje preventivnih mjera i aktivnosti iz njihove nadležnosti. Preventivne mjere i aktivnosti uređuju se materijalnim propisima iz pojedinih oblasti a planiraju se planovima zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća odnosno razvojnim planovima koji se odnose na određene oblasti u kojima se preventiva provodi.

Svi nosioci zaštite i spašavanja dužni su u skladu sa materijalnim propisima koji uređuju oblast za koju su nadležni planirati i provoditi preventivne mjere zaštite i spašavanja.

Provođenje preventivnih mjera u skladu sa zaključcima iz Procjene ugroženosti Općine naročito je važno u oblasti zakonodavstva kojim se uređuje:

- oblast zaštite zdravlja ljudi (epidemija);
- oblast zaštite životinja i namirnica životinjskog porijekla (epizotije i zoonoze);
- oblast prostornog uređenja i građenja (zemljotresi, rušenja, odroni, klizišta i slijeganje tla);
- oblast zaštite okoline, šuma, voda, zraka, bilja i biljnih proizvoda (upravljanje otpadom, biljne bolesti i štetočine, požari, poplave, oluja, mraz, visoki snijeg);
- u oblasti industrije, energetike i rudarstva (rudarske nesreće, eksplozije plinova i opasnih materija);
- u oblasti zaštite od požara i vatrogastva (šumski i drugi požari, eksplozije plinova i opasnih materija);
- u oblasti prometa (nesreće u drumskom, željezničkom, vazdušnom i prometu na vodi);
- u oblasti deminiranja i uklanjanja neeksplozivnih ubojnih sredstava (nesreće od mina i drugih NUS-a).

1.2. Ublažavanje

Svaka prirodna ili druga nesreća proizvodi direktne i naknadne posljedice po ljude i materijalna dobra. Preventivom u oblasti zaštite i spašavanja moguće je spriječiti pojedine učinke prirodne ili druge nesreće ali ne u potpunosti.

Neki od njih će nastaviti svoje štetno djelovanje bez obzira na preduzete preventivne mjere. Ove posljedice mogu se ublažiti planiranjem i provođenjem mjera usmjerenih na smanjenje sila udara, rušilačkog djelovanja prirodne ili druge nesreće.

Područje ublažavanja je nastavak preventive primjenom konkretnih mjera i aktivnosti koje se načelno dijele na:

a) Organizacione, normativno pravne i administrativne mjere u koje ulazi:

- razvoj zakonskog okvira koji će urediti oblast prevencije u zaštiti i spašavanju,
- finansijski poticaj usmjeren na ublažavanje, tehničku pomoć, olakšice pri osiguranju,
- poreske olakšice kojim će se postići veći stepen provođenja prevencije,
- obuka i obrazovanje radi sticanja stručnih znanja i vještina za zaštitu i spašavanje,
- izgradnja i razvoj upravnih i stručnih organa i institucija za zaštitu i spašavanje,
- instaliranje radio opreme, informatičke i druge opreme u operativne centre civilne zaštite,
- razvijanjem svjesnosti kod građana na mogućnost nastanka nesreće.

b) Urbanističke i građevinsko-tehničke mjere

U prostorno-planskoj dokumentaciji osim obaveznog sadržaja propisanog posebnim zakonom i podzakonskim propisima zavisno od razine prostornog plana u skladu sa procjenom ugroženosti određenog prostora posebno obraditi:

- zone ugroženosti od prirodnih nesreća,
- uvjete za planiranje mjera zaštite i uređenja prostora u svrhu zaštite od prirodnih i drugih nesreća,
- tehničke mjere građenja kojima će se ublažiti učinci prirodnih i drugih nesreća,
- utvrditi prostorni razmještaj stambenih i privrednih zona, zelenih površina te uređaja i mreže komunalne infrastrukture,
- strukturu, kapacitet i razmještaj privrednih i neprivrednih djelatnosti,
- utvrditi maksimalnu gustoću naseljenosti za nova naselja i maksimalnu izgrađenost zona naselja,
- uvjete za izgradnju i uređenje objekata za zaštitu ljudi.

1.3. Spremnost da se odgovori na nesreću

Spremnost da se odgovori na nesreću je praktično stanje trenutnih kapaciteta i sposobnost planiranja institucija, organa upravljanja, udruženja građana i pojedinaca i drugih nosilaca zaštite i spašavanja da brzo i efikasno odgovore na sve izazove prirodne ili druge nesreće. Spremnost za nesreću obuhvata:

- praćenje i proučavanje opasnosti i mogućnosti zaštite od njih,
- obavještanje i uzbunjivanje stanovništva na opasnost,
- osposobljavanje snaga zaštite i spašavanja,
- osposobljavanje stanovništva za ličnu i uzajamnu zaštitu,
- obezbjeđenje zaliha sredstava i opreme za zaštitu i spašavanje,
- pripremu planova zaštite i spašavanja,
- planiranje mjera zaštite i spašavanja koje će se provoditi.

Kroz razvoj spremnosti u zaštiti i spašavanju treba postići razvoj novih i dodatnih ljudskih i materijalno-tehničkih resursa tako da bi slijedeći odgovor na izazove prirodne ili druge nesreće mogao biti bolji od prethodnog. Ovo područje razvoja zaštite i spašavanja direktno je povezano sa područjem odgovora na prirodne i druge nesreće i što se postigne veći stepen spremnosti biće i efikasniji odgovor na djelovanje prirodne ili druge nesreće.

Zbog toga je veoma važno da se u razvoju sistema zaštite i spašavanja zavisno od procijenjenih potreba pripreme potrebni ljudski i materijalni resursi (snage, sredstva, oprema, veze, komunikacije i dr.) čime će kroz obučavanje i osposobljavanje postići najviši stepen spremnosti za izvršenje planiranih zadataka.

U razvojnom pogledu posebnu pažnju treba posvetiti slijedećem elementima spremnosti koja se postiže:

- obukom,
- instaliranjem sistema ranog upozoravanja,
- izgradnjom specijalizovanih komunikacijskih sistema za podršku upravljanju, procesom u prijenosu govora i podataka,
- uspostavljanjem baza podataka značajnih za zaštitu i spašavanje,
- vježbe simulacije-provjere planova zaštite i spašavanja,
- osiguravanjem namjenskih sredstava za provođenje faze smanjenja rizika koja prethodi prirodnoj ili drugoj nesreći.

Općina na kojima je težište zaštite i spašavanja planiraju i obezbjeđuju spremnost na nesreće u skladu sa procjenom ugroženosti. Pri tome uvažavaju naročito rizike koji se na njihovom području pojavljuju najčešće i mogu prouzročiti najteže posljedice.

Općinske stručne službe i drugi organi uprave su neposredno odgovorni za izvršavanje poslova iz njihove nadležnosti u slučaju prirodne ili druge nesreće. Učestvuju u izradi planova zaštite i spašavanja s kojima se obezbjeđuje usklađeno djelovanje svih učesnika u zaštiti i spašavanju i pružanje pomoći lokalnim zajednicama.

Privredna društva koja se bave djelatnostima koje predstavljaju povećanu opasnost ili rade sa opasnim materijama moraju radi sprečavanja opasnosti ili nesreće razvijati vlastiti sistem pravovremenog otkrivanja opasnosti i početnog djelovanja u slučaju nesreće.

Škole, vrtići, zdravstvene, kulturne i druge ustanove moraju u okviru spremnosti prije svega obezbjediti uslove za izvođenje lične i uzajamne zaštite zaposlenih i učinkovito početno djelovanje u slučaju nesreće. Osnovu za planiranje i izvođenje zaštite i spašavanja predstavljaju dugoročna interdisciplinarna istraživanja uzroka, pojavnih oblika i posljedica nesreća i mogućnosti preventivnog djelovanja, iskustva iz ranijih nesreća pri čemu treba koristiti sve raspoložive izvore. Modele, scenarije i planove zaštite i spašavanja treba provjeravati u uslovima djelovanja prirodne ili druge nesreće.

2. Područje odgovora ili operativnog djelovanja

Osnovni cilj svih aktivnosti u pripremama za zaštitu i spašavanje je postizanje što većeg stepena sposobnosti da se odgovori na izazove koje sa sobom donose prirodne ili druge nesreće pred društvenu zajednicu. Operativne mjere su organizovane radnje i postupci operativne prirode koje se provode u toku trajanja prirodne ili druge nesreće usmjere ka spašavanju života i zaštiti materijalnih dobara.

Ovo područje razvoja zaštite i spašavanja direktno je ovisno od onog što se u oblasti preventive čini ili ne čini da bi se spriječile prirodne ili druge nesreće, odnosno ublažile njihove posljedice. Dosadašnja iskustva u oblasti zaštite od prirodnih ili drugih nesreća pokazala su, da što se više uloži u preventivu veća je i sposobnost društva da odgovori na izazove prirodne ili druge nesreće i obratno.

Osnovni vidovi odgovora odnosno operativnih mjera koje se preduzimaju u slučaju nastanka prirodne ili druge nesreće su:

- aktiviranje sistema zaštite i spašavanja,
- procjena i analiza dobijenih podataka i utvrđivanje razmjera opasnosti,
- aktiviranje odgovarajućih službi i sredstava za zaštitu i spašavanje,
- mjere spašavanja ljudi zarobljenih u ruševinama, na vodi i pod vodom,
- trijaža, liječnička pomoć, medicinska evakuacija povrijeđenih i unesrećenih,
- evakuacija građana sa ugroženog područja,
- gašenje požara,
- organizacija smještaja za nastradale,
- osposobljavanje izlaznih i ulaznih puteva, raščišćavanje puteva,
- uspostavljanje komunikacija i veza (radio i TV, fiksne i mobilne telefonije),
- zbrinjavanje nastradalog stanovništva hranom, vodom za piće i obezbjeđenje zdravstvenih i drugih uslova za život na ugroženom području,
- informisanje javnosti i rad sa medijima,
- zaštita imovine i javnog reda i mira na ugroženom području.

Prirodne i druge nesreće bez obzira na stepen razvijenosti sistema zaštite i spašavanja i njegove sposobnosti da odgovori – interveniše na posljedice nesreće, skoro redovno iznenade nosioce planiranja i uvijek su kompliciranije od onog što se predviđi u procjenama ugroženosti i planovima zaštite i spašavanja.

3. Područje sanacije ili otklanjanja nastalih posljedica

Oporavak je postupak kojim se društveni sistem ili njegov pojedini podsistemi ponovno dovode u funkciju čime se normalizuju uvjeti života i rada na području zahvaćenom prirodnom ili drugom nesrećom. Otklanjanje posljedica nesreće obuhvata nužne mjere i aktivnosti za obezbjeđenje osnovnih uslova za život i uslova za trajnu obnovu pogođenog područja. Aktivnosti za obezbjeđenje osnovnih uslova za život obuhvataju naročita opskrbu sa pitkom vodom, hranom, zdravstvenom zaštitom, električnom energijom, osposobljavanje prioriternih komunikacija, vršenje komunalnih usluga, obezbjeđenje hrane, vode i zdravstvene zaštite za životinja. Ove aktivnosti organizuju i usmjeravaju operativno-sručni organi za rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja a izvršavaju ih snage zaštite i spašavanja i javne službe.

Trajnu obnovu pogođenog područja organizuju i vode nadležni organi i službe općine. Cilj trajne obnove je vraćanje nesrećom pogođenog područja u stanje u kome se nalazilo prije nesreće

Sa stanovišta razvoja ovog područja zaštite i spašavanja treba imati u vidu da otklanjanje posljedica prirodne ili druge nesreće može trajati duže ili kraće što ovisi od provedenih preventivnih mjera na sprječavanju nastanka prirodne ili druge nesreće, stepena sposobnosti društvene zajednice da odgovori ili interveniše na nesreću, intenzita ili razmjera prirodne ili druge nesreće, ekonomske i druge razvijenosti društva, međunarodne pomoći. Posljedice prirodne ili druge nesreće uvijek su veće u ekonomski nerazvijenim zemljama. **U zemljama u kojima se više ulaže u preventivu učinci nesreće su manji a period oporavka i vraćanja u stanje prije nesreće znatno kraći.**

NOSIOCI PROVEDBE PROGRAMA RAZVOJA

Nosioci sistema zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća su Federacija, kanton, grad i općina, privredna društva i građani.

Federacija osigurava izgradnju jedinstvene organizacije zaštite i spašavanja na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, normativno uređuje sistem zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća i zaštite od požara i vatrogastva, donosi Program razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća Federacije Bosne i Hercegovine, donosi Procjenu ugroženosti i Plan zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća Federacije Bosne i Hercegovine, organizuje sistem obavještanja i uzbunjivanja, organizuje specijalizirane jedinice civilne zaštite i službe zaštite i spašavanja i organizuje i provodi pojedine oblike zaštite i spašavanja, donosi program obučavanja i osposobljavanja za civilnu zaštitu, organizuje i provodi inspekcijski nadzor u oblasti civilne zaštite i zaštite od požara i vatrogastva iz svoje nadležnosti.

Kanton u oblasti zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća razmatra stanje priprema za zaštitu i spašavanje i donosi mjere za organiziranje, jačanje i razvoj civilne zaštite, donosi propise o organiziranju i funkcioniranju civilne zaštite i zaštite od požara i vatrogastva kantona, donosi program razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća kantona, donosi procjenu ugroženosti plan zaštite i spašavanja kantona od prirodnih i drugih nesreća, organizuje operativni centar civilne zaštite, kantonalni štab civilne zaštite, specijalizirane jedinice civilne zaštite i službe zaštite i spašavanja, organizuje obučavanje i osposobljavanje kantonalnih snaga civilne zaštite, organizuje i provodi određene oblike zaštite i spašavanja, vrši inspekcijski nadzor u oblasti civilne zaštite i zaštite od požara i vatrogastva iz svoje nadležnosti.

Grad i općina u oblasti zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća: donose propis o organiziranju i funkcioniranju civilne zaštite i zaštite od požara i vatrogastva općine odnosno grada i osiguravaju njihovo provođenje, donose program razvoja, procjenu ugroženosti i plan zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća općine odnosno grada, osniva profesionalnu vatrogasnu jedinicu, operativni centar civilne zaštite i vrše obavještanje i uzbunjivanje građana o opasnosti, osnivaju općinski štab civilne zaštite, jedinice civilne zaštite i službe zaštite i spašavanja općine odnosno grada, organizuju i provode obučavanje i osposobljavanje svih organa i snaga civilne zaštite općine odnosno grada, razvijaju i usmjeravaju ličnu i uzajamnu zaštitu. U slučaju nesreće organiziraju i vode zaštitu i spašavanje na svom području i aktivnosti na otklanjanju nastalih posljedica

Privredna društva, ustanove i druge organizacije koje obavljaju djelatnosti od značaja za zaštitu i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća organizuju i provode poslove zaštite i spašavanja iz njihove nadležnosti, organizuju i obezbjeđuju uslove za obučavanje i osposobljavanje zaposlenih za ličnu i uzajamnu zaštitu i za zaštitu od požara, provode pripreme i donose planove zaštite i spašavanja za svoje djelovanje u zaštiti i spašavanju, planiraju i osiguravaju materijalno-tehnička sredstva za provođenje mjera zaštite i spašavanja, organiziraju, opremaju, obučavaju i osposobljavaju vlastite jedinice civilne zaštite za njihovo učešće u zaštiti i spašavanju.

Građani imaju pravo i dužnost učestvovati u civilnoj zaštiti, izvršavati obavezu davanja materijalnih sredstava, obučavati se za ličnu i uzajamnu zaštitu i provođenje propisanih mjera zaštite i spašavanja.

Za ostvarivanje Programa razvoja Općine neposredno su odgovorne općinske službe za upravu, javne ustanove i javna preduzeća u skladu sa materijalnim propisima kojima se uređuje društvena oblast za koju su nadležni. Oni su dužni zajedno osigurati koordinirano djelovanje i ostvarivanje ciljeva razvoja utvrđenih općinskim programima razvoja.

Služba civilne zaštite općine ima ključnu ulogu u koordinaciji provođenja ukupnog Programa razvoja na nivou općine a naročito u pogledu organizovanja, pripremanja, obučavanja, osposobljavanja, opremanja, spremnosti i uvježbanosti operativnih struktura civilne zaštite za neposredno izvršavanje poslova i zadataka na zaštiti i spašavanju.

Ključna odgovornost i uloga navedenih organa, tijela i službi u provođenju programa razvoja ogleda se u činjenici da su oni odgovorni za stvaranje uslova za razvoj i izgradnju sistema zaštite i spašavanja na području općine, odnosno odgovorajuće organizacije, kadrovskih i materijalnih resursa društva za efikasan odgovor na zahtjeve koje pred njih postavljaju prirodne i druge nesreće.

Multidisciplinarni karakter sistema zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u našem društvu ne smije biti prepreka u stvaranju jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja i postizanju opšteg cilja sistema zaštite i spašavanja. Sve podsisteme tog sistema treba povezati u jednu cjelinu koja će biti sposobna odgovoriti na izazove koje sa sobom donose prirodne i druge nesreće.

Program razvoja sadrži slijedeće elemente:

- I Zaključke iz Procjene ugroženosti općine Sanski Most,
- II Podatke o stanju organiziranosti civilne zaštite i dostignutom stepenu zaštite i spašavanja od pojedinih prirodnih i drugih nesreća,
- III Podatke o stanju organiziranosti zaštite od požara i vatrogastva
- IV Preventivne mjere zaštite i spašavanja koje će se provoditi,
- V Osnovne ciljeve zadatke i način ostvarivanja zaštite i spašavanja sa smjernicama za organiziranje snaga i sredstava civilne zaštite i vatrogastva,
- VI Osnove za izradu Programa obučavanja i sposobljavanja u zaštiti i spašavanju,
- VII Smjernice za istraživačku i razvojnu djelatnost od značaja za zaštitu i spašavanje,
- VIII Zadaci i način realizacije zadataka utvrđenih u Programu razvoja zaštite i spašavanja
- IX Pregled očekivanih troškova sa izvorima finansiranja.

I

ZAKLJUČCI IZ PROCJENE UGROŽENOSTI OPĆINE

Programiranje razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća uključujući i programiranje razvoja u oblasti zaštite od požara i vatrogastva vrši se na osnovu Procjene ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća i Procjene ugroženosti od požara općine Sanski Most. Procjena ugroženosti od požara je sastavni dio Procjene ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća Općine.

Prirodne i druge nesreće, područja njihovog djelovanja i moguće posljedice po ljude i materijalna dobra u općini Sanski Most su: zemljotresi, poplave, požari, snježni nanosi i lavine, suša, tuča, odroni i eksplozije plinova i opasnih materija, epidemije i epizootije, NUS i druge eksplozivne materije, zagađenje vode itd.

-Na osnovu privremene seizmičke karte, procjenjuje se da područje općine Sanski Most može biti izloženo seizmičkim utjecajima inteziteta VII stepeni MCS. Značajnija oštećenja pretrpjeli bi objekti koji nisu građeni prema važećim propisima koji regulišu otpornost objekata na zemljotrese, a najugroženiji bi bili djelovi urbanog gradskog područja.

-Pojava kiša jakog inteziteta, naglo topljenje snijega usljed porasta temperature, te pojave podzemnih voda su najčešći uzroci poplava u Općini. Najugroženija područja od poplava su u gornjem toku rijeke Sane, područja u užem dijelu grada (potez od Čaplja – Krkojevci – urbani dio grada – Šehovci i Trnove), područja oko rijeke Blihe (Pobriježje – ušće u Sanu) i područje ušća Sanice. U posljednje vrijeme poplave su sve učestalije, a i ukupne materijalne štete izazvane poplavama su sve veće.

-Požari se najčešće pojavljuju početkom proljeća i u vrijeme sušnih ljetnih perioda. Najugroženija su područja koja se nalaze u zonama mladih četinarskih šuma okolnih planina (Grmeča, Behramaginice, Majdanskih planina, itd.). Dosadašnji požari su uzrokovali velike materijalne štete bez ljudskih žrtava.

-Iskustva pokazuju da je Općina osjetljiva na pojavu sniježnih nanosa i lavina. Posebno su ugrožena područja Lušci Palanke, Majkić Japre, Zenkovića, te ostala mjesta na višim nadmorskim visinama. Posljedice se ogledaju u tome što je onemogućen saobraćaj i normanlno snabdijevanje građana osnovnim životnim namirnicama u tim područjima.

-Suša pogađa teritoriju Općine veoma često, nanosi velike materijalne štete u poljoprivrednoj proizvodnji.

-Tuča se pojavljuje najčešće u junu i julu, a zatim maju i septembru, skoro svake godine, nanoseći velike materijalne štete u poljoprivrednoj proizvodnji.

-Odroni i klizišta se pojavljuju na regionalnom putu R – 405- dionica Kisak i u selu Modra. Ugrožavaju pomenutu putnu komunikaciju, kao i objekte koji se nalaze u rejonima klizišta.

-Na području Općine ne postoje veći izvori opasnosti od eksplozije plinova, izuzev u domaćinstvima. Zalihe nafte i naftnih derivata se nalaze u sklopu benzinskih pumpi i one predstavljaju potencijalnu opasnost.

-U posljednje vrijeme registrovano je nekoliko epidemija (gripa, varicellae, itd.) kao i bolesti životinja (bruceloza, bjesnila, itd.). Pojava epidemija i epizootija je mnogostruko veća u vrijeme prirodnih i drugih nesreća, o čemu treba posebno povesti računa.

-Područje Općine spada u ugroženija područja sobzirom na zagađenost od mina i NUS-a, što predstavlja konstantu potencijalnu opasnost po ljude, životinje i materijalna dobra. Minska polja se protežu u neposrednoj blizini granice između entiteta –sjeverozapadna strana općinske granice (općina B. Krupa) - ka istoku granicom entiteta, te dalje prema jugu (općina Ključ), odnosno preko slijedećih geografskih lokaliteta: Dubovik (B. Krupa) –Majkića Potok – Mrkalji – Hadrovci – Glušci – Okanova Bukva – Podvidača – Tomiči –S. Rijeka – Alijin Gaj – Orlijak – Sasina – Škrljevitica – Suvodol – Kijevska Gora – Donja i Gornja Kozica – Donje Sokolovo (općina Ključ).

-Neovlašteno ispuštanje otpadnih voda iz kanalizacija u rijeku Sanu, Zdenu i druge rijeke, na području Općine, može dovesti do pojave zaraznih bolesti i epidemija.

-Organi uprave i snage Civilne zaštite će provoditi određene mjere zaštite i spašavanja u fazi preventivne zaštite, spašavanja i otklanjanja posljedica.

1.U fazi preventivne zaštite: prikupljanje odgovarajućih podataka od značaja za provođenje preventivnih mjera zaštite i spašavanja, redovno ažuriranje tih podataka, odrediti prioritetne mjere, te razraditi iste, aktiviranje štabova CZ-e i drugih organa nadležnih za rukovođenje zaštitom i spašavanjem, pravnih lica, odgovarajućih službi zaštite i spašavanja i sredstava za zaštitu i spašavanje, sprovođenje drugih aktivnosti značajnih za sprečavanje i širenje opasnosti.

2.U fazi spašavanja: neposredno učešće organiziranih struktura CZ-e u provođenju odgovarajućih mjera zaštite i spašavanja (zbrinjavanju, sklanjanju, evakuaciji, prvoj medicinskoj pomoći, prvoj veterinarskoj pomoći itd.), angažiranje odgovarajućih pravnih lica u zaštiti i spašavanju, te poduzimanje drugih mjera i aktivnosti na sprečavanju širenja djelovanja nastalih posljedica.

3.U fazi otklanjanja posljedica: angažiranje stručnih ekipa za sprovođenje asanacije, stvaranje uvjeta za normaliziranje stanja na ugroženom području, utvrđivanje obima posljedica nastalih djelovanjem prirodne i druge nesreće, pružanje pomoći nastradalom stanovništvu, sprovođenje drugih mjera i aktivnosti u cilju ublažavanja ili otklanjanja posljedica izazvanih prirodnom ili drugom nesrećom.

-Za realizaciju zaštite i spašavanja u općini neophodno je organizirati, osposobiti i opremiti slijedeće snage civilne zaštite:

a- Općinski štab civilne zaštite sa 11 pripadnika opremljenih MTS-om i opremom predviđenom materijalnom formacijom.

b- Za potrebe civilne zaštite mjesnih zajednica i službi za upravu općine Sanski Most organizirati povjerenike civilne zaštite. Procjenjuje se da bi bilo neophodno oko 100 povjerenika.

c- Službe za zaštitu i spašavanje: služba za prvu medicinsku pomoć, za veterinarske poslove, za zaštitu od požara, za spašavanje na vodi i pod vodom, za spašavanje iz ruševina (sastava odjeljenja ili voda) sa odgovarajućim sredstvima i opremom

d- Jedinice civilne zaštite opće namjene: 22 jedinice sastava voda (32 pripadnika) i 2 jedinice sastava odjeljenja (11 pripadnika) sa sredstvima i opremom prema propisanoj materijalnoj formaciji.

e- Specijalizirane jedinice civilne zaštite: Specijalizirani vod civilne zaštite za spašavanje iz ruševina (28 pripadnika) i Specijalizirani vod civilne zaštite za asanaciju terena (36 pripadnika). Navedene jedinice se opremaju sredstvima i opremom prema propisanoj materijalnoj formaciji.

- Privredna društva i druga pravna lica koja obavljaju djelatnosti iz oblasti zdravstva, veterinarstva, stambenih i komunalnih poslova, šumarstva, poljoprivrede, građevinarstva, transporta, vatrogastva, i drugih oblasti koje obavljaju djelatnost od značaja za zaštitu i spašavanje provode slijedeće mjere zaštite i spašavanja: donose i razrađuju planove zaštite i spašavanja za svoje djelovanje; organizuju i opremaju jedinice i povjerenike civilne zaštite; planiraju i osiguravaju MTS za provođenje mjere zaštite i spašavanja; provode odluke nadležnog štaba civilne zaštite koji rukovodi akcijama zaštite i spašavanja. Ova privredna društva i pravna lica treba da čine okosnicu organizacije zaštite i spašavanja općine od prirodnih i drugih nesreća.

- Nezamjenjivu ulogu u zaštiti i spašavanju pored privrednih društava i drugih pravnih lica koji se usvojioj redovnoj djelatnosti bave zaštitom i spašavanjem imaju humanitarna i druga udruženja i organizacije koji svojim programom rada između ostalog utvrđuju i zadatke i aktivnosti na zaštiti i spašavanju kao što su: dobrovoljna vatrogasna društva; ronilačka, kinološka i sportska društva i organizacije; organizacije crvenog križa, polumjeseca; radioamaterska, planinarska, izviđačka i druga udruženja i organizacija.

-Većina ovih privrednih društava, pravnih lica, humanitarnih i drugih organizacija i udruženja raspolažu sa obučanim kadrovima i specijalističkom opremom pa kao takve predstavljaju osposobljene snage za zaštitu i spašavanje koje u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju treba odrediti kao službe zaštite i spašavanja općine.

-Da bi se stvorili uslovi za realizaciju predloženih mjera, snaga i sredstava potrebno je:

- 1.- u skladu sa Procjenom ugroženosti FBiH planirati i izdvajati 1% od godišnjeg Budžeta Općine,
- 2.- planirati sredstva posebne naknade (0.5% od neto isplaćenih ličnih dohodaka),
- 3.- planirati i druge izvore kao što su: donacije, osiguranja, dobrovoljni priloz i druge izvore u skladu sa zakonom.

-Kako su postojeće materijalne mogućnosti općine ograničavajući faktor za stvaranje masovne organizacije zaštite i spašavanja sa velikim brojem službi zaštite i spašavanja, specijaliziranih i drugih jedinica civilne zaštite, pored načela obaveznosti učešća u civilnoj zaštiti, potrebno je afirmisati načelo humanosti, solidarnosti, samopomoći i uzajamne pomoći, na kojima se pored profesionalnih spasilačkih službi mora temeljiti organizacija zaštite i spašavanja u općini Sanski Most.

-Obzirom da je stanje opremljenosti struktura CZ-e u općini veoma loše, potrebno je donijeti političke odluke da se sredstva iz Budžeta, sredstva posebne naknade, te sredstva iz drugih izvora predviđenih zakonom, redovno izdvajaju i koriste u za to zakonom predviđene namjene. Zbog naprijed navedenog veoma je teško utvrditi rokove za obezbjeđenje planiranih sredstava za opremanje i obuku struktura CZ-e u općini.

-Uspostaviti saradnju sa strukturama CZ-e susjednih općina, sa jedinicama OSBiH, policijskim strukturama, nevladinim organizacijama i udruženjima građana koje djeluju na području Općine.

-Ako snage civilne zaštite nisu u mogućnosti odgovoriti nastalim opasnostima, angažovati privredna društva i druga pravna lica kao i građane te tražiti pomoć entiteta i države Bosne i Hercegovine na način i po procedurama utvrđenim Zakonom o zaštiti i spašavanju..

-Po prestanku djelovanja prirodne i druge nesreće formirati komisije za procjenu nastalih šteta na ugroženom području.

-Sve podatke vezane za otkrivanje nesreće od svih subjekata iz oblasti privrede, društvenih djelatnosti i građana prikuplja Općinski operativni centar CZ-e. Njegova je uloga da prima podatke, obrađuje ih i dostavlja nadležnima, a u cilju sprečavanja nastanka prirodne i druge nesreće i angažovanja snaga i sredstava CZ-e na zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara.

PODACI O STANJU ORGANIZIRANOSTI CIVILNE ZAŠTITE I DOSTIGNUTI STEPEN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POJEDINIH PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA

UVOD

Civilna zaštita Općine je dio jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja USK-a i Federaciji BiH. U periodu od 1990. do 1995. godine civilna zaštita bila je dio sistema odbrane Republike Bosne i Hercegovine, a u periodu od 1996. do 2003. godine dio sistema odbrane Federacije BiH i u skladu sa tim uređena zakonom i podzakonskim propisima koji su normativno-pravno uređivali sistem odbrane na području Federacije BiH.

Proces izdvajanja civilne zaštite iz sistema odbrane Federacije BiH započeo je 1996. godine kada se Zakonom o odbrani Federacije BiH štab civilne zaštite na području općine uređuje kao poseban operativno-stručni organ Općine koji za svoj rad odgovara načelniku općine.

Ovakvom organizacijom organa nadležnih za poslove civilne zaštite, civilna zaštita kao dio sistema odbrane, a odbrana je Ustavom Federacije BiH tačkom a) Amandmana VIII na Ustav Federacije BiH isključivo nadležnost Federacije, prenosi na niže nivoe vlasti, odnosno kantone i općine.

Proces izdvajanja civilne zaštite iz sistema odbrane završen je 2003. godine kada je donešen Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u okviru kojeg se uređuje organizacija civilne zaštite kao samostalna upravna oblast na području Federacije BiH.

1. Organizacija civilne zaštite na području Općine

Organizacija civilne zaštite na području Općine obuhvata:

- A - Ličnu i uzajamnu zaštitu građana;**
- B - Mjere zaštite i spašavanja;**
- C - Štabove i povjerenike civilne zaštite;**
- D - Organe uprave i službe za upravu nadležni za civilnu zaštitu;**
- E - Službe zaštite i spašavanja;**
- F – Jedinice civilne zaštite**

A - Lična i uzajamna zaštita građana - predstavlja najmasovniji oblik pripremanja i organizovanja učešća građana u zaštiti i spašavanju.

Taj segment civilne zaštite se provodi na svim mjestima gdje građani žive i rade .

Osposobljavanje građana za ličnu i uzajamnu zaštitu provodi se kroz njihovu obuku za pružanje prve pomoći, samopomoći, zbrinjavanja djece i nemoćnih lica i druge postupke u zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara.

B – Mjere zaštite i spašavanja - predstavljaju organizirane radnje i postupke preventivne i operativne prirode koje pripremaju i provode službe za upravu općina prije, u toku i poslije prirodne ili druge nesreće, pa se s obzirom na to mogu podijeliti u:

- Mjere i postupke zaštite i spašavanja u slučaju postojanja neposredne opasnosti od nastajanja prirodne ili druge nesreće.
- Mjere i postupke zaštite i spašavanja tokom trajanja prirodnih i drugih nesreća.
- Mjere i postupke za ublažavanje i otklanjanje posljedica od prirodnih i drugih nesreća.

U slučaju postojanja neposredne opasnosti od nastanka prirodne i druge nesreće preduzimaju se slijedeće mjere i postupci: aktiviraju se štabovi civilne zaštite i drugi organi nadležni za rukovođenje zaštitom i spašavanjem, prikupljaju se podaci o prijetećim opasnostima i utvrđuju razmjere tih opasnosti, uspostavlja se sistem veza potrebnih za rukovođenje i komandovanje svim strukturama zaštite i spašavanja koje učestvuju u akcijama zaštite i spašavanja, aktiviraju se privredna društva, službe i ustanove koje se u svojoj redovnoj djelatnosti bave poslovima zaštite i spašavanja za izvršavanje poslova i zadataka zaštite i spašavanja iz njihove nadležnosti, mobiliziraju se i aktiviraju jedinice, povjerenici civilne zaštite i službe zaštite i spašavanja i provode druge aktivnosti i mjere značajne za sprečavanje i širenje opasnosti.

Za vrijeme trajanja prirodne i druge nesreće vrši se neposredno angažovnje potrebnih snaga i sredstava civilne zaštite i drugih struktura zaštite i spašavanja na provođenju operativnih mjera zaštite i spašavanja u cilju zaštite života i zdravlja ljudi i zaštite i spašavanja imovine i drugih materijalnih dobara. Cilj perativnih mjera i aktivnosti je smanjenje ili ublažavanje posljedica prirodne ili druge nesreće. U zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća civilna zaštita kao posebno organizovani dio sistema zaštite i spašavanja organizuje i provodi sljedeće operativne mjere zaštite i spašavanja:

- sklanjanje ljudi i materijalnih dobara,
- evakuacija,
- zbrinjavanje ugroženih i nastradalih,
- zamračivanje,
- radiološka, hemijska i biološka zaštita,
- zaštita i spašavanje od rušenja,
- zaštita i spašavanje na vodi i pod vodom,
- zaštitai spašavanje od požara,
- zaštita od neeksplozivnih ubojnih sredstava,
- prva medicinska pomoć,
- zaštita i spašavanje životinja i namirnica životinjskog porjekla,
- asnacija terena ,
- zaštita okoliša,
- zaštita i spašavanje u rudnicima,
- zaštita bilja i biljnih proizvoda.

C – Štabovi i povjerenici civilne zaštite

- Za rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja na teritoriji općine formira se Općinski štab civilne zaštite. Prema zakonu o zaštiti i spašavanju u rukovođenju akcijama zaštite i spašavanja Općinski štab civilne zaštite vrši slijedeće poslove:

- odlučuje o upotrebi snaga i sredstava civilne zaštite na zaštiti i spašavanju ugroženih i stradalih ljudi i materijalnih dobara i te snage raspoređuje na područja koja su ugrožena.
- naređuje provođenje odgovarajućih mjera zaštite i spašavanja, određuje snage i sredstva koja će provoditi te mjere.
- usmjerava, koordinira, rukovodi akcijama zaštite i spašavanja svih učesnika angažiranih na zaštiti i spašavanju na svom području.
- rješava sva pitanja koja se u toku provođenja aktivnosti na zaštiti i spašavanju pojave u vezi sa angažovanjem snaga i sredstava civilne zaštite i provođenja mjera zaštite i spašavanja i samozaštite građana.

Kadrovska popunjenost općinskog štaba civilne zaštite je u skladu sa članom 114.Zakona o zaštiti i spašavanju gdje je utvrđeno da članovi štaba trebaju biti pomoćnici načelnika Općine iz oblasti kojima se provode poslovi i zadaci značajni za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća. Općinski štab CZ-e je popunjen sa devet članova.

Povjerenici civilne zaštite određuju se u naselju,dijelu naselja, stambenim zgradama, organima uprave, ustanovama i drugim pravnim licima u kojima se ne osnivaju štabovi civilne zaštite.

Osnovni zadaci povjerenika su:

- organizovanje, pripremanje i provođenje lične i kolektivne zaštite;
- pružanje prve pomoći;
- organizovanje i provođenje spašavanja ljudi u zgradama za koje su zaduženi;
- organizovanje akcija gašenja manjih početnih požara;
- prijem građana u skloništa i organizacija njihovog boravka u njima.

U Mjesnim zajednicama općine Sanski Most imenovano je 67 povjerenika.

D – Općinska služba civilne i protivpožarne zaštite

Upravne, stručne i druge poslove iz oblasti zaštite i spašavanja iz nadležnosti općine vrši Općinska služba civilne i protivpožarne zaštite. Općina Sanski Most je donijela u julu 2012. godine Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji općinskog organa uprave u okviru kojeg je uređena i unutrašnja organizacija službe civilne i protivpožarne zaštite. Navedenim Pravilnikom službu čine:

- Odsjek za civilnu zaštitu i
- Odsjek za protivpožarnu zaštitu

Od 2009. godine u skladu sa članom 17. stav 2. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu za vršenje poslova iz oblasti zaštite od požara i vatrogastva iz nadležnosti općine u organizacijsku strukturu službi civilne zaštite općina ulaze i profesionalne vatrogasne jedinice.

Kadrovska struktura zaposlenih u Općinskoj službi civilne i protivpožarne zaštite

Predviđeno Pravilnikom				Popunjeno					
Rukovodeći državni službenici	Službenici	Namještenici		Ukupno	Rukovodeći državni službenici	Službenici	Namještenici		Ukupno
		VŠS	SSS				VŠS	SSS	
1	3	1	21	26	1	1	--	18	20

Za vršenje poslova prikupljanja podataka o svim vrstama pojava i opasnosti koje mogu dovesti do prirodne ili druge nesreće o posljedicama koje su nastale po ljude i materijalna dobra na ugroženom području, obradu i distribuciju tih podataka nadležnim organima vlasti i pravnim licima, kao i prenošenje naredbi Štaba civilne zaštite u vrijeme njegovog funkcionisanja, formira se OPERATIVNI CENTAR CIVILNE ZAŠTITE OPĆINE. Popuna centra je izvršena tako da na tim poslovima, u okviru službe civilne i protivpožarne zaštite općine radi jedno lice puno radno vrijeme, a u slučaju prirodne ili druge nesreće ili u slučaju rata Centar će se popunjavati obveznicima civilne zaštite i radiće neprekidno 24 sata.

Općina je pokrivena sa 3 zvučne sirene koje su aktivne i nalaze se na zgradi Općine, Policijske uprave i Vatrogasnog doma. Ispravnost istih se provjerava svakog 1. u mjesecu u 12⁰⁰ časova. Postoje zvučne sirene koje su instalirane na objektima DD "ŠIP"-a i MZ-e Stari Majdan, koje nisu aktivne.

E - Službe zaštite i spašavanja

Polazeći od činjenice da sadašnji stepen ekonomskog razvoja BiH i njenih entiteta ne omogućuje razvoj i izgradnju sistema civilne zaštite na principu masovnosti, Zakon o zaštiti i spašavanju, za razliku od ranijih propisa koji su uređivali ovu oblast kao osnovne nosioce zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara promoviraju pravna lica iz oblasti zdravstva, veterinarstva, stambenih i komunalnih poslova, vodoprivrede, šumarstva, poljoprivrede, hemijske i petrohemijske industrije, rudarstva, hidrometeorologije, seizmologije, ekologije i druga koja u svojoj redovnoj djelatnosti obavljaju poslove i zadatke od značaja za zaštitu i spašavanje u skladu sa zakonima i drugim propisima koji uređuju oblast za koju su nadležni, odnosno u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju.

Ova pravna lica dužna su: provoditi odgovarajuće pripreme za zaštitu i spašavanje, donijeti vlastite planove zaštite i spašavanja, osigurati MTS za provođenje mjera zaštite i spašavanja, organizirati vlastite jedinice civilne zaštite i imenovati povjerenike civilne zaštite, opremiti ih i osposobiti za njihovo djelovanje u zaštiti i spašavanju.

Zakonom o zaštiti i spašavanju utvrđena je obaveza formiranja službi zaštite i spašavanja. Funkciju službe zaštite i spašavanja može imati cijelo privredno društvo-pravno lice ili njegov dio čija je djelatnost od značaja za zaštitu i spašavanje.

Općinski načelnik svojim propisom određuje pravna lica, udruženja građana u kojima će se organizirati službe zaštite i spašavanja koje će djelovati na području općine. Odlukom o organizovanju službi zaštite i spašavanja općine Sanski Most utvrđeno je da se na nivou Općine organizuju slijedeće Službe zaštite i spašavanja.: Služba za medicinsku pomoć, Služba za veterinarske poslove, Služba za zaštitu i spašavanje na vodi i pod vodom, Služba za zaštitu od požara i Služba za spašavanje iz ruševina.

U slučajevima kad ne postoje uslovi za formiranje ovih službi zaštite i spašavanja u skladu sa Procjenom ugroženosti i materijalnim mogućnostima, općinski načelnik može organizirati samostalne službe zaštite i spašavanja čiji bi se rad finansirao iz općinskog budžeta.

Humanitarne organizacije i udruženja građana

Značajnu ulogu u provođenju zaštite i spašavanja imaju humanitarne organizacije i udruženja građana koja u sklopu svoje redovne djelatnosti obavljaju poslove i zadatke od značaja za zaštitu i spašavanje kao što su crveni križ/krst, gorska služba spašavanja, planinari, speleolzi, alpinisti, radio amateri, ronionci, rafting klubovi i dr.

Zakon o zaštiti i spašavanju omogućio je da ove organizacije i udruženja imaju aktivniju ulogu u zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara jer imaju opremu, sredstva i obučene kadrove za izvršavanje pojedinih poslova i zadataka zaštite i spašavanja. Zakonom o zaštiti i spašavanju ostavljena je mogućnost općini da ova pravna lica odredi kao službe zaštite i spašavanja, a odnosi između njih i osnivača službi bili bi uređeni Ugovorom o međusobnim pravima i obavezama u vršenju poslova zaštite i spašavanja za koje su nadležni.

Zaštita od požara i vatrogastvo

Zaštita od požara i vatrogastvo su dio jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća Federacije Bosne i Hercegovine.

Zaštita od požara obuhvata skup mjera i radnji upravne, organizacijske, stručne, tehničke, obrazovne i propagandne prirode koje se preduzimaju u cilju sprečavanja izbijanja i širenja požara, njegovog otkrivanja i zaštite ljudi i materijalnih dobara od požara.

Ciljevi zaštite od požara postižu se:

- planiranjem i provođenjem preventivnih mjera zaštite od požara,
- otkrivanjem, obavještanjem, sprečavanjem širenja i učinkovitim gašenjem požara,
- sigurnom evakuacijom ljudi i životinja iz požarom ugroženog područja,
- sprečavanjem i umanjivanjem štetnih posljedica požara na ljude i životnu sredinu,
- uspostavljanjem ekonomskog sklada između propisanih preventivnih mjera zaštite od požara i očekivane štete od požara.

Zaštita od požara je djelatnost od posebnog društvenog interesa za Federaciju, kanton, grad i općinu. Zaštitu od požara organizuju i provode pravna i fizička lica, državni organi i druge institucije koje su vlasnici odnosno korisnici građevina i prostora

Osnovni nosilac organiziranja i provođenja zaštite od požara su općina, grad i kanton a Federacija osigurava jedinstveno funkcionisanje zaštite od požara na cjelom području Federacije Bosne i Hercegovine.

Općina u oblasti zaštite od požara i vatrogastva:

- svojim propisom uređuju organizaciju i funkcionisanje zaštite od požara i vatrogastva iz nadležnosti općine,
- organizuje i provodi zaštitu od požara iz nadležnosti općine,
- organizuje profesionalnu vatrogasnu jedinicu općine i obezbjeđuje materijalne, kadrovske, tehničke i druge uslove za efikasno funkcionisanje te jedinice,
- utvrđuje procjenu ugroženosti od požara, program razvoja zaštite od požara i vatrogastva i plan zaštite od požara na području općine, finansira potrebe zaštite od požara i vatrogastva iz nadležnosti općine.

Vatrogastvo je obavezna javna služba čija je djelatnost zaštita i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od požara čije trajno i neometano obavljanje osigurava Federacija BiH, kantoni i općine na način utvrđen Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu. Vatrogasnu djelatnost obavljaju vatrogasne jedinice, vatrogasna društva i vatrogasni savezi.

Osnovni nosilac organiziranja, pripremanja i provođenja vatrogasne djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine su općine, grad i kanton, a Federacija osigurava jedinstveno i efikasno funkcionisanje ove djelatnosti na području Federacije.

Struktura vatrogasnih snaga utvrđuje se u skladu sa Procjenom ugroženosti od požara i kadrovskim i materijalnim i drugim uslovima kantona, općine

Osnovne snage za obavljanje vatrogasne djelatnosti su :

1. Profesionalna vatrogasna jedinica koju osniva općina
2. Dobrovoljne vatrogasne jedinice koje osnivaju dobrovoljna vatrogasna društva;
3. Vatrogasne jedinice pravnih lica koje predstavljaju dopunske snage za vatrogastvo;
4. Jedinice i povjerenici civilne zaštite, službe zaštite i spašavanja, Služba civilne i protivpožarne zaštite, štab civilne zaštite
5. Operativni centar civilne zaštite općine, koji osigurava komunikacijsko-informacijsku podršku štabu civilne zaštite i drugim organima koji rukovode akcijama zaštite i spašavanja na području ugroženom od požara.

Vatrogasnu djelatnost na području Općine obavljaju profesionalne, dobrovoljne i vatrogasne jedinice pravnih lica.

Do 2009.godine profesionalna vatrogasna jedinica općine bila je organizovna kao samostalna općinska služba unutar jedinstvenog općinskog organa uprave. Donošenjem Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu ona postaje unutrašnja organizaciona jedina (Odsjek) u okviru Općinske službe civilne i protivpožarne zaštite.

Profesionalna vatrogasna jedinica je glavna snaga u gašenju požara i spašavanju ljudi i materijalnih dobara ugroženih požarom koju je osnovala općina kao vlastitu profesionalnu vatrogasnu jedinicu.

Pregled popunjenosti i opremljenosti PVJ

Broj pripad.	Vatrogasna i druga vozila		Kolektivna oprema		Lična zaštitna oprema		Sredstva veze i komunikacije	
	Naziv, opće karakteristike, god.proizvodnje	Broj vozila	Naziv, opće karakteristike	Kol.	Naziv, opće karakteristike	Kol.	Naziv, opće karakteristike	Kol.
13	kombinovano VD2	1	agregat 7 kw	1	radon odijelo	16	VHF bazna st.	1
	“Mercedes” 1879. god.	1	naprtnjače	20	radni kombin.	16	radio st.	4
	nav.v. “Magirus”170D 1979.god.	1	metlarice	15	čizme	16		
	nav.v.”Magirus”110 1970 god.	1	lopate	5	rukavice	16		
	auto-ljestve “Magirus” 170 1970. god.	1	vile	5	šljem	20		
	the.voz.”Mercedes”TLF 1974.god.	1	motorna pila	4	opasač	20		
	komn.voz.Lada-Niva 2010.god.	1	bater.lampa	3	sjekirica	6		
			uže	3	uniforma	19		
			ljestve alu (4m)	3	spiriton za dis	5		
			ljestve kukače	3				
				15				
			us.cr.”A”	2				
			us.cr. “B”	2				
			us.cr.”C”	20				
			potisna cr. “B”	20				
			potis. cr.”C”	5				
			hid.NAS. “B”	5				
			prelazne	1				
			sp B/C hid.klj.	1				
			komp 15b					

Dobrovoljno vatrogastvo na našem području nije zaživjelo tako da se može reći da su postojeća Općinska vatrogasna jedinica sa 15 uposlenih i vatrogasna jedinica ŠPD "UNSKO-SANSKE ŠUME" poslovna jedinica S. Most sa 18 uposlenih, osnovni nosioci akcija gašenja požara.

Članom 88. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu utvrđena je obaveza pravnih lica koja proizvode, prerađuju, distribuiraju ili skladište zapaljive, eksplozivne i druge opasne materije da organiziraju vatrogasnu jedinicu. Takvih preduzeća na području općine Sanski Most nema.

Vatrogasna vozila, sprave za gašenje i ostala oprema Profesionalne vatrogasne jedinice su trenutno u ispravnom stanju, ali posebno vatrogasna vozila su dosta stara (1970; 1974; 1979. god. proizvodnje) što ukazuje potrebu znavljanja istih.

Upravne, stručne i druge poslove iz oblasti zaštite od požara i vatrogastva obavlja Općinska služna civilne i protivpožarne zaštite.

Finansijska sredstva potrebna za organizovanje i provođenje mjera zaštite od požara i obučavanje i osposobljavanje zaposlenih lica za zaštitu od požara planiraju i osiguravaju organi uprave općine, javne ustanove, privredna društva, i druga pravna lica za objekte i prostore u njihovom vlasništvu u okviru sredstava za obavljanje njihove redovne djelatnosti.

Vatrogasna djelatnost na području Općine finansira se:

- budžeta općine,
- sredstava prvih lica i vatrogasnih društava,
- donacija ,
- međunarodne pomoći,
- drugih izvora utvrđenih zakonom.

Pored navedenih za finansiranje vatrogastva, Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastva utvrđen je poseban izvor finansiranja iz premija osiguranja. Sva osiguravajuća društva na području Federacije BiH dužna su za zaštitu od požara i vatrogastvo prilikom osiguravanja imovine od požara i prirodnih sila iz premije osiguranja izdvojiti finansijska sredstva u iznosu od 6% , i 1% sredstava naplaćenih iz funkcionalne premije osiguranja motornih vozila. Sredstva se uplaćuju na poseban račun budžeta kantona, a vode se na jedinstvenom transakcijskom računu Federacije, kantona i općina. Ova sredstva raspoređuju se tako da 10% pripada Federaciji BiH, 20% pripada kantonu od čega 4% za dobrovoljne vatrogasne jedinice i 70% općini od čega 6% za dobrovoljne vatrogasne jedinice.

Zbog nejasne i neprecizno utvrđene pravne norme kojom se utvđuje ova obaveza osiguravajućih društava, uplata sredstava iz premija osiguranja od donošenja zakona do danas nije zaživjela na području kantona.

F – Jedinice civilne zaštite

Jedinice civilne zaštite osnivaju se, opremaju i osposobljavaju kao operativne snage civilne zaštite radi neposrednog angažovanja na izvršavanju zadataka zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, te otklanjanja posljedica nastalih djelovanjem tih nesreća. Jedinice civilne zaštite formiraju se kao jedinice opće i specijalizirane namjene. Vrsta, veličina i broj jedinica civilne zaštite uređuje se na osnovu Procjene ugroženosti općine kao i ljudskih, materijalnih i drugih mogućnosti kojima raspolaže općina, a popunjavanje istih se vrši na teritorijalnom principu.

Na području općine Sanski Most formirane su: 22 jedinice civilne zaštite opće namjene sastava voda (32 pripadnika) i 2 jedinice sastava odjeljenja (11 pripadnika, sa sredstvima i opremom prema propisanoj materijalnoj formaciji i dvije Specijalizirane jedinice civilne zaštite: Specijalizirani vod civilne zaštite za spašavanje iz ruševina (28 pripadnika) i Specijalizirani vod civilne zaštite za asanaciju terena (36 pripadnika. Navedene jedinice se opremaju sredstvima i opremom prema propisanoj materijalnoj formaciji.

Popunjenost jedinica civilne zaštite opće i specijalizirane namjene ljudstvom nije zadovoljavajuća, zbog još uvijek ne donešenih podzakonskih propisa vezane za ovu problematiku. Stanje opremljenosti jedinica CZ-e nije na zadovoljavajućem nivou, o čemu bi se u narednom periodu trebalo povesti više računa.

Komisija za procjenu šteta nastalih od prirodnih i drugih nesreća

Procjenu šteta od prirodnih i drugih nesreća, utvrđivanje vrste i veličine štete koje nastaju na materijalnim dobrima, u skladu sa članom 7. Uredbe o jedinstvenoj metodologiji za procjenu šteta od prirodnih i drugih nesreća, vrši općinska Komisija za procjenu šteta. Rezultati procjene štete koriste se za utvrđivanje konkretnih mjera koje treba preduzimati radi otklanjanja nastalih šteta, za utvrđivanje veličine gubitaka u društvenom bogatstvu, za odlučivanje o pružanju pomoći nastradalom području i za saniranje posljedica od prirodnih i drugih nesreća na području Općine.

Pored konkretnih zadataka, utvrđenih Uredbom, Komisija za procjenu šteta od prirodnih i drugih nesreća se obrazuje i radi zakonitog, racionalnog i ekonomičnog, odnosno transparentnog korištenja budžetskih sredstava u saniranju i ublažavanju posljedica nastalih djelovanjem prirodne ili druge nesreće.

Izvori finansiranja zaštite i spašavanja

Zaštita od prirodnih i drugih nesreća finansira se iz:

1. Budžeta općine,
2. Sredstava pravnih lica,
3. Osiguranja
4. dobrovoljnih priloga i drugih izvora utvrđenih Zakonom

Izvori finansiranja zaštite i spašavanja na općinskom nivou su budžetska sredstva Općine i ona su nedovoljna za finansiranje zaštite i spašavanja. Uglavnom se finansira redovan rad Službe civilne i protivpožarne zaštite.

Da bi se osigurala sredstva za finansiranje zaštite i spašavanja, Zakonom o zaštiti i spašavanja članom 180. utvrđena je posebna naknada za štitu od prirodnih i drugih nesreća u visini od 0,5 % od osnovice koju čine isplaćene neto plaće uposlenika. Posebnu naknadu uplaćuju sva pravna lica i građani koji obavljaju samostalnu djelatnost.

Ta sredstva se moraju voditi na posebnom transakcijskom računu Budžeta općine. Da bi se osigurala zaštita ovih sredstava od ne namjenskog trošenja, Zakonom je propisano u koje svrhe se isključivo mogu trošiti sredstva. Sredstva koja se ostvare u toku godine ne gase se istekom kalendarske godine, već se prenose u narednu godinu i akumuliraju sa sredstvima koja se prikupe u toku naredne godine.

Dostignuti stepen zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća

Razvoju zaštite ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ne može se posmatrati odvojeno od razvoja oblasti društvenog života u kojim se obavljaju poslovi i zadaci koji stoje u direktnoj ili indirektnoj vezi sa prirodnim i drugim nesrećama, i zaštitom od posljedica koje te nesreće prouzrokuju.

Sistem zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ima multidisciplinirani karakter, u sebe uključuje sve oblasti života kao što su oblasti zdravstva, veterinarstva, poljoprivrede, vodoprivrede, šumarstva, građevinarstva, industrije, energetike, saobraćaja, zaštite okoline, vazduha, meteorologije i dr.

Kroz normativno uređenje ovih oblasti svako društvo, da bi se zaštitilo, mora urediti i segment zaštite ljudi i materijalnih dobara od štetnog djelovanja od prirodnih ili antropogenih sila koje mogu dovesti do nastanka prirodne ili druge nesreće.

Razvoj zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na prostoru Općine može se podijeliti u dva perioda:- period do 1990. godine i period poslije 1990. U prvom periodu razvoj zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća odvijao se unutar socijalističkog sistema, Ustava i pravnih propisa bivše države.

Osnovne karakteristike razvoja zaštite i spašavanja u tom periodu su: zakonski propisi na državnom nivou koji su uređivali oblast zaštite i spašavanja, veći živoni standard, a samim tim i sigurniji izvori finansiranja svih oblasti u okviru kojih su se obavljali poslove od znaja za zaštitu i spašavanje.

Drugi period karakterističan je po tome što je većina oblasti u kojima se obavljaju poslovi zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u nadležnosti entiteta ili kantona, što entitetski zakoni veoma neprecizno utvrđuju obaveze kantona i općina u oblasti zaštite i spašavanja, a samim tim i loše utvrđena raspodjela prihoda koja se ostvaruje u pojedinim oblastima koje su značajne za zaštitu i spašavanje. Pored toga, veoma nizak stepen ekonomskog razvoja BiH pa i područja općine negativno se odražava na stepen ulaganja finansijskih sredstava u zaštitu od prirodnih i drugih nesreća, a osebno u **preventivu**, koja je osnovna pretpostavka uspješne zaštite, odnosno sprečavanja nastajanja ili ublažavanja posljedica prirodnih i drugih nesreća.

Prirodne nesreće se ne mogu predvidjeti i one se javljaju u ciklusima sa različitim vremenskim periodima ponavljanja, jednom ili dva puta godišnje (poplave) ili svakih 20-50-100 ili više god. (ostale nesreće), pa je iz tih razloga veoma teško odrediti dostignuti stepen razvoja zaštite i spašavanja jer se on najbolje može provjeriti ako se cjelokupni društveni sistem postavi pred izazove koje donose prirodne i druge katastrofe.

Iako na području općine u posljednje vrijeme nije bilo velikih prirodnih i drugih nesreća, ako se izuzme rat kao najgori oblik nesreće, ili poplave koje su se češće javljale, može se reći da se u razvoj zaštite i spašavanja na području općine ulaže veoma malo. Sva preventiva koja se provodi svodi se na rješavanje trenutnih "žarišta" dok se uzroci koji dovode do prirodne ili druge nesreće ne otklanjaju.

Da bi se otklonili ovi nedostaci neophodno je oblast zaštite i spašavanja ljudi sa općinskog kantonalnog i entitetskog nivoa prenijeti na državni nivo kako bi oblast zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća stvarno postala OBLAST OD OPĆEG DRUŠTVENOG INTERESA.

Dosadašnja istraživanja nastanka prirodnih i drugih nesreća i katastrofa pokazuju: da one ugrožavaju i razvijene i nerazvijene, da su one u nerazvijenim zemljama češća pojava, da su posljedice štete od nesreća u njima mnogo veće i da oporavak od nesreće traje mnogo duže nego u razvijenim zemljama.

Što su ulaganja u razvoj i preventivu veća, posljedice su manje i obratno što su ulaganja manja, veće su štete od prirodnih i drugih nesreća.

III

PREVENTIVNE I DRUGE MJERE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA KOJE ĆE SE PROVODITI

1. ZEMLJOTRESI

Zemljotresi koji su zadesili Bosansku Krajinu 26. i 27. oktobra 1969.godine, izazvali su značajne seizmičke efekte na području općine Sanski Most, pri čemu je došlo do oštećenja materijalnih dobara u oblasti privrede, stanovanja, zdravstva, kulture, infrastrukture.

Općina se nalazi u blizini banjalučkog seizmogenog područja, seizmičkog intenziteta od VII dfo IX stepeni MKS i pod utjecajem je tog područja, koji je seizmički jedno od najaktivnijih žarišta u BiH i šire (razorni potresi 1884.,1955.,1969.,1981. godine).

Seizmološke karakteristike područja općine ukazuju na permanentnu opasnost od zemljotresa, a samim tim i na konstantnu potrebu provođenja preventivnih mjera još u fazi prostornog i urbanističkog planiranja i projektovanja.

Oblasti meteorologije, seizmologije, građenja, prostornog planiranja koje su od izuzetnog značaja za zaštitu od zemljotresa su nakon rata,Ustavom F BiH podjeljene na više nivoa organizovanja vlasti što se negativno odrazilo na ove oblasti i dovelo do alarmantnog stanja naročito u oblasti građenja i prostornog planiranja...

Mjere koje će se provoditi u programskom periodu :

- Striktno poštovanje tehničkih propisa za projektovanje i građenje u seizmičkim područjima;
- Utvrditi stepen seizmičke ugroženosti područja Općine;
- Utvrditi i ocijeniti povredivost osnovnih funkcija naselja u odnosu na potencijalnu seizmičku opasnost;
- Utvrditi stanje i karakteristike postojećeg građevinskog fonda na području općine;

- Utvrditi tipove stambene izgradnje
- Utvrditi stanje primarnih i sekundarnih saobraćajnica;
- Utvrditi stanje snabdijevanja vodom i sagledati mogućnost alternativnog snabdijevanja vodom za piće i industrijskom vodom u slučaju poremećaja normalnog snabdijevanja;
- Utvrditi stanje i razmještaj privrednih, upravnih, zdravstvenih, kulturno-prosvjetnih objekata;
- Utvrditi bezbjedne površine za prihvat ljudi iz ugroženih područja kao i lokacije za postavljanje šatorskih naselja, prihvatnih ambulanti, poljskih bolnica i mjesta za masovnu ishranu;
- Razraditi i sprovesti program upoznavanja i obučavanja stanovništva sa normama življenja i ponašanja u zavisnosti od stepena seizmološke ugroženosti datog naseljenog mjesta;
- Razraditi operativne planove i zadatke za intervencije neposredno poslije zemljotresa, kao i ekipe koje trebaju da učestvuju u tome;
- Obezbjediti mogućnost blagovremenog i istinitog obavještanja stanovništva o stanju i zbivanjima koja se dešavaju na ugroženom području

Aktivnosti

- Izraditi prostorne i urbanističke planove općina;
- Izraditi seizmotektonsku kartu područja Kantona;
- Izraditi karte seizmološke mikroregonizacije općine;
- Izvršiti modernizaciju i osavremenjivanje meteoroloških stanica na području općine sa opremom za registriranje, prikupljanje i analiziranje seizmotektonskih pojava;

Nosioci provođenja predviđenih programskih mjera i aktivnost za zaštitu od zemljotresa su;

1. Kantonalno ministarstvo za građenje, prostorno uređenje i zaštitu okoline,
2. Općinska služba za prostorno uređenje, građenje i stambene poslove,
3. Služba civilne i protivpožarne zaštite općine.

2. POPLAVE

Analiza hidrografskih i hidroloških karakteristika izvršena u Procjeni ugroženosti općine pokazuje da je rizik od poplava manjeg i većeg inteziteta na našem području dosta visok. Njih karakteriše ciklično pojavljivanje, jesen -proljeće, u kratkim vremenskim razmacima, kao posljedica velikih kišnih padavina ili naglog otapanja snijega.

U ljetnom periodu najčešće se javljaju bujične poplave koje nastaju kao posljedica obilnih kišnih padavina usljed čega dolazi do neočekivanog plavljenja terena vodenom masom koja se formira na bujičnim tokovima.

U pojedinim dijelovima općine, podzemne vode koje se pojavljuju nakon povlačenja rijeke Sane i njenih pritoka u korita, nanose velike materijalne štete na poljoprivrednom zemljištu, stambenim i infrastrukturnim objektima.

Osnovni uzroci poplava na području općine su:

- Nedovoljni proticajni kapacitet korita vodotoka;
- Izuzetno mali uzdužni pad korita;
- Neizgrađenost zaštitnih nasipa i drugih objekata za zaštitu od voda
- Neuređena korita bujičnih vodotoka;
- Nelegalno građenje u obalnom pojasu vodotoka;
- Odlaganje smeća i drugih otpada u korita i na obale vodotoka;
- Oštećenje i uništavanje odbrambenih nasipa;
- Neplanska sječa šume i uništavanje vegetacije što dovodi do erozije zemljišta.

Mjere i aktivnosti koje će se provoditi u programskom periodu

- Izrada općinskog plana odbrane od poplave
- Istraživanje mogućnosti pojave poplava;
- Organizacija osmatranja hidrometeoroloških prilika i prognoziranje;
- Izgradnja i održavanje zaštitnih vodoprivrednih objekata;

- Organizovanje i izvođenje antierozivnih radova na slivovima;
- Izvođenje radova na regulaciji vodotoka;
- Izrada svih vrsta ojačanja zaštitnih vodoprivrednih objekata;
- Opterećenje unutrašnje kosine nasipa vrećama sa pijeskom;
- Prosjecanje nasipa i upuštanje poplavnih voda u vještačke retenzije;
- Pumpanje vode u kanalsku mrežu;
- Izgradnja druge odbrambene linije;
- Evakuacija ljudi i imovine.

Nosioci provođenja programskih mjera i aktivnosti

1. Općinska služba za razvoj, poduzetništvo i resurse,
2. Općinski komunalni fond
3. JKP "VIK" Sana Sanski Most
4. Općinska služba civilne i protivpožarne zaštite.

3. POŽARI

Prema Procjeni ugroženosti općine nema velikih proizvođača ili prerađivača zapaljivih tečnosti, gasova i drugih opasnih materija, ako se izuzmu skladišta naftnih derivata i plina za domaćinstvo manja je mogućnost izbijanja velikih požara u industriji koja se bazira na lako zapaljivim i opasnim materijama.

Najčešća vrsta velikih požara koji se javljaju na području općine su šumski požari koji pored velikih šteta ugrožavaju funkciju šuma u očuvanju čovjekove životne sredine. Najčešći uzročnici šumskih požara su: nepažnja čovjeka pri spaljivanju korova, električna struja, loženje vatre u šumi, udaru groma i drugo.

Osnovni problemi koji se javljaju u akcijama gašenja šumskih požara su: ne blagovremeno otkrivanje i dojavljivanje o nastanku šumskih požara, nepristupačnost, te minama i drugim NUS-om zagađenost terena.

Mjere i aktivnosti koje će se provoditi u programskom periodu

3.1. Normativne i organizacijsko-tehničke mjere

- Donjeti propise iz oblasti zaštite od požara i vatrogastva iz nadležnosti općine
- Donjeti procjenu ugroženosti, i plan zaštite od požara općine
- Profesionalnu vatrogasnu jedinicu općine organizovati u skladu sa Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu.
- U planu zaštite od požara općine, utvrditi potreban broj operativnih vatrogasaca u profesionalnoj vatrogasnoj jedinici u skladu sa procjenom ugroženosti općine, materijalnim i kadrovskim mogućnostima, ali tako da svaka profesionalna vatrogasna jedinica općine ima minimum 12+1+1 ljudi (vatrogasci+starješina vatrogasne jedinice+zamjenik starješine)
- Utvrditi ličnu i materijalnu formaciju profesionalne vatrogasne jedinice općine u skladu sa planom zaštite od požara općine;
- U planu zaštite od požara općine utvrditi koja pravna lica na području općina su dužna donijeti procjenu ugroženosti, plan zaštite od požara i osnovati vlastitu vatrogasnu jedinicu;
- U skladu sa procjenom ugroženosti od požara općine u planu zaštite od požara općine, utvrditi u kojim dobrovoljnim vatrogasnim društvima će se formirati dobrovoljne vatrogasne jedinice;
- Izvršiti popunjavanje profesionalne vatrogasne jedinice stručnim kadrovima visoke stručne spreme sa položenim ispitom rukovodioca akcije gašenja požara;
- U budžetu općine planirati finansijska sredstva za nabavku materijalno – tehničkih sredstava i opreme za dobrovoljne vatrogasne jedinice, ako su planom zaštite od požara općine te jedinice određene za izvršenje određenih poslova i zadataka i zaštite od požara na području općine;

- U svim profesionalnoj vatrogasnoj jedinici općine izvršiti završavanje ili nabavku novih materijalnotehničkih sredstava i opreme u skladu sa propisom o minimumu tehničke opreme i sredstava i rokovima korištenja te opreme i sredstava;
- Za vatrogasce u profesionalnoj vatrogasnoj jedinici izvršiti nabavku vatrogasnih uniformi, lične, zajedničke zaštitne odjeće, obuće i opreme;
- U profesionalnoj vatrogasnoj jedinici, izvršiti nabavku novih vatrogasnih vozila i druge tehnike;
- U profesionalnoj vatrogasnoj jedinici općine organizovati sistem radio i drugih veza, kao dio komunikaciono-informacionog sistema zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, u okviru operativnih centara civilne zaštite;
- Za smještaj profesionalne vatrogasne jedinice općine i vatrogasne opreme i tehnike osigurati objekte u skladu sa propisom o uslovima koje moraju ispunjavati ti objekti;
- Izvršiti nabavku sredstava veze za dobrovoljne vatrogasne jedinice, kako bi u uslovima povećane požarne opasnosti mogle organizovati dežurstva i pravovremeno izići na vatrogasnu intervenciju;

3.2. Urbanističke mjere

- Osigurati da se pri izradi dokumenata prostornog uređenja, prostornih, urbanističkih i drugih planova predvide prostorne i tehničke mjere zaštite od požara i to ;
- uslove za efikasno spašavanje ljudi i materijalnih dobara;
- potrebne razmake i protivpožarne udaljenosti između objekata;
- saobraćajne i manipulativne površine za interventna vozila;
- izvore za snabdijevanje vodom za gašenje požara;
- primjena odgovarajućih materijala koji ne mogu biti uzročnici nastanka i prenosa požara;
- pri projektiranju građevina u kojima se proizvode ili uskladištavaju eksplozivne materije i zapaljive tečnosti i gasovi, građevine za kolektivno stanovanje, industrijskih građevina i građevina za javnu upotrebu, obavezno izraditi elaborate zaštite od požara:
- pri projektiranju stambenih građevina sa četiri ili više nadzemnih etaža, industrijskih građevina, energetskih objekata i građevina za javnu upotrebu (bolnice, hoteli, sportske i druge dvorane, robne kuće, škole isl.) obavezno projektovati požarne stepenice;
- pri određivanju mikro i makro lokacije objekata voditi računa o saobraćajnoj povezanosti, klimatskim uslovima, transportu važnih energenata, tipovima gradnje;

3.3. Mjere za obezbjeđenje vode za gašenje požara

- Pravno lice koje upravlja vodovodnom mrežom dužno je pri izgradnji, rekonstrukciji i korištenju ove mreže osigurati propisan protočni kapacitet i pritisak u vodovodnoj mreži;
- Pri izgradnji i rekonstrukciji lokalnih vodovoda u ruralnim područjima projektovati i izgraditi hidrantsku mrežu;
- Sačiniti katastar hidrantske mreže sa uvrštenim mjestima hidranata;
- Sve podzemne hidrante pronaći i propisno obilježiti i omogućiti njihovo nesmetano korištenje;
- Na svim mjestima na kojima je razmak između podzemnih hidranata veće od 150 m, ugraditi nadzemne hidrante;
- Kod podzemnih hidranata koji nisu obilježeni na propisan način postaviti natpisne pločice sa oznakama udaljenosti na najbližim građevinama, čelični ili betonski stub;
- Kontrolisati pritisak i količinu vode u vodovodnom sistemu najmanje jedanput godišnje;
- Izgraditi privremeno ili stalno postrojenje za zahvatanje površinske vode na otvorenim vodotocima kako bi se nadomjestio nedostatak vode za gašenje požara;
- Izgraditi prilazne puteve i platforme za vatrogasna vozila do postrojenja za zahvatanje površinske vode za gašenje požara;

3.4. Mjere zaštite u posebno ugroženim objektima i prostorima

- U objektima u kojima boravi veći broj ljudi riješiti redovnu kontrolu i preglede ložišta, dimnjaka i dimovodnih kanala, unutrašnje hidrantske mreže i opreme za njeno korištenje, aparata za gašenje početnih požara i druge opreme za gašenje požara;
- U objektima kolektivnog stanovanja izvršiti uklanjanje smeća i drugih lako zapaljivih materijala iz podruma, stubišta, potkrovlja i drugih zajedničkih dijelova objekta;
- Izgrađene vatrogasne prilaze, pristupe i druge manipulativne prostore namjenjene za korištenje vatrogasnih vozila i tehnike, redovno održavati i omogućiti njihovo nesmetano korištenje;
- Gromobranske instalacije na objektima, redovno održavati i izvršiti zamjenu oštećenih i neispravnih dijelova;
- Gromobranske instalacije sa izvorom jonizirajućeg zračenja zamijeniti klasičnim gromobranskim instalacijama;
- Pri projektovanju i izgradnji skladišta pridržavati se Pravilnika o tehničkim normativima za zaštitu skladišta od požara i eksplozija;
- Objekte industrijskih preduzeća na području kantona koja nisu privatizirana staviti pod stalno fizičko obezbjeđenje i preduzeti mjere da se ti objekti zaštite od požara;
- Vlasnici i korisnici postrojenja i skladišta zapaljivih tekućina, plinova i drugih opasnih materija dužni su se pridržavati propisa za prevoz i uskladištenje takvih materija;
- Izraditi bazu podataka o svim objektima u kojima se vrši promet zapaljivih tečnosti, gasova, eksplozivnih i drugih materija;
- Izraditi bazu podataka o starosti građevinskih objekata i broju osoba koje privremeno ili stalno borave u njima;

3.5. Mjere zaštite od požara za šume i šumsko zemljište

- Izmjenama propisa iz oblasti poljoprivrede i šumarstva utvrditi obavezu donošenja podzakonskih propisa iz oblasti zaštite poljoprivrednog i šumskog zemljišta od požara i loženja vatre na otvorenom, spaljivanje trave, korova i drugog poljoprivrednog otpada;
- Pojačati inspekcijski nadzor u oblasti poljoprivrede, šumarstva i zaštite od požara radi kontrole provođenja utvrđenih mjera zaštite od požara;
- Za šume i šumsko zemljište izraditi Kantonalni šumsko-razvojni plan, čiji je sastavni dio i Procjena ugroženosti šuma od požara i smjernice za zaštitu šuma od požara;
- Izraditi plan zaštite šuma od požara za sve šume I i II kategorije ugroženosti od požara;
- Izvršiti kategorizaciju privatnih šuma prema stepenu ugroženosti od požara;
- Putem sredstava informisanja i pisanih obavijesti redovno obavještavati i upozoravati stanovništvo na potrebu provođenja preventivnih mjera zaštite od požara;
- Organizovati osmatračko-dojavnu službu za pravovremeno otkrivanje šum.požara, i tu službu angažovati i izvan požararne sezone, jer veliki broj šumskih požara nastaje izvan te sezone;
- Za gašenje šumskih požara u okviru šumsko-privrednog društva organizovati vlastitu službu za zaštitu od požara – vatrogasnu jedinicu, i istu opremiti vatrogasnom tehnikom i opremom za gašenje šumskih požara;
- Redovno provoditi preventivno uzgojne radove u šumama i šumskom zemljištu kao što su: njega sastojina, pravovremena proreda sastojina, kresanje i uklanjanje suhog granja, izrada i održavanje protivpožarnih prosjeka i puteva, izrada protivpožarnih prosjeka sa elementima šumske ceste, uređivati i održavati pristupačne vodene resurse za gašenje šumskih požara;
- Redovno čišćenje i uspostavljanje sigurnosnih visina i udaljenosti na trasama elektroenergetskih vodova;
- Redovno čistiti i održavati rubne pojaseve uz javne puteve;
- Postaviti i redovno održavati znakove upozorenja i zabrane (zabrana loženja vatre, pušenja, kampiranja i sl.) na ivicama šuma i putevima koji prolaze kroz šume;

3.6. Mjere zaštite od požara na poljoprivrednom zemljištu

- Izvršiti kategorizaciju poljoprivrednog zemljišta prema stepenu ugroženosti od požara;
- Izmjenom zakonskih propisa u oblasti poljoprivrede utvrditi obavezu vlasnika odnosno korisnika poljoprivrednog zemljišta da organizuju osmatračko-dojavnu službu za pravovremeno otkrivanje požara na poljoprivrednom zemljištu;
- Kroz izmjene zakonske regulative osigurati korištenje poljoprivrednog zemljišta da bi se obrađivanjem smanjile zapuštene poljoprivredne površine;
- Poljoprivredno zemljište mora se obrađivati uz primjenu agrotehničkih mjera na način da se ne umanjuje njihova vrijednost. U toku korištenja poljoprivrednog zemljišta obavezno je uređivanje i održavanje rubova, živica, međa, poljskih puteva i kanala;
- Kanali i ostali vodotoci koji se mogu koristiti za gašenje požara na otvorenom prostoru moraju se obavezno čistiti, a prilazni putevi za vatrogasna vozila održavati;
- U vrijeme priprema poljoprivrednih površina za sjetvu, berbe i u vrijeme povećane ugroženosti od požara na otvorenom prostoru, aktivirati osmatračko-dojavnu službu za pravovremeno otkrivanje požara;
- Pri spaljivanju korova, suhe trave, granja i drugog poljoprivrednog otpada obezbijediti odgovarajuća sredstva za gašenje požara i preduzeti sve potrebne mjere za zaštitu od požara propisane Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu i propisima o spaljivanju poljoprivrednog otpada na poljoprivrednim i drugim površinama;
- Redovno organizovati savjetodavne sastanke za sve učesnike provođenja zaštite od požara na otvorenom prostoru, sa vlasnicima šuma i poljoprivrednog zemljišta, stanovništvom ruralnih područja koja graniče sa poljoprivrednim i šumskim zemljištem, šumskim, poljoprivrednim i inspektorima zaštite od požara, u cilju preduzimanja preventivnih mjera na smanjenju i otklanjanju opasnosti od požara na otvorenom prostoru;

Nosioci provođenja programskih mjera i aktivnosti

1. Skupština i Vlada Unsko-sanskog kantona.
2. Općinsko vijeće općine
3. Služba civilne i protivpožarne zaštite općine
4. Kantonalna uprava civilne zaštite
5. Ministarstvo građenja, prostornog uređenja i zaštite okoliša kantona
6. Općinska služba za prostorno uređenje, građenje i stambene poslove općine
7. Općinska služba za razvoj, poduzetništvo i resurse općine
7. JP „VIK“ Sanski Mokst
8. Vlasnici, korisnici odnosno upravitelji stambenih, poslovnih, javnih i drugih objekata
9. Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva kantona
10. Uprava za inspekcije kantona
11. ŠPD „Unsko-sanske šume Bosanska Krupa
12. Kantonalna uprava za šumarstvo
13. AD „Elektroprenos“ Banja Luka
14. JP „Elektroprivreda BiH“ Sarajevo
15. JU „Direkcija regionalnih cesta „ USK

4. ZAŠTITA OD MINA I NEEKSPLODIRANIH UBOJNIH SREDSTVA -(NUS)-

Općinina Sanski Most prema ugroženosti od NUS-a i mina spada u ugroženija područja u USK-a i BiH. Ukupna sumnjiva površina kontaminirana minama iznosi oko 26,62 km² (3,40 % ukupne površine Općine), a po kriterijima za klasifikaciju sumnjive površine: I (prva) kategorija iznosi oko 10,17 km², II (druga) kategorija oko 12,61 km² i III (treća) kategorija oko 3,84 km²

Od prestanka rata, deminirano je 877650 m² što je oko 3,9% od ukupne kontaminirane površine.

Deminiranje su vršili deminerski timovi Vojske BiH, Federalne uprave civilne zaštite, komercijalne i nevladine humanitarne deminerske organizacije. Finansiranje navedenih aktivnosti vršeno je većim dijelom iz donatorskih sredstava, a manjim dijelom iz budžeta općine.

Imajući u vidu ciljeve koje je postavila Strategija protivminskog djelovanja u BiH, a posebno cilj Bosna i Hercegovina bez mina od 2019. godine s jedne strane i rezultate koji su do sada postignuti u procesu deminiranja na području općine Sanski Most, jasno je da taj strateški cilj neće biti ostvaren. I danas postoje prostori na kojima nije moguć povratak izbjeglog i raseljenog stanovništva, rekonstrukcija infrastrukturnih objekata, značajne poljoprivredne i šumske površine blokirane su usljed miniranosti, te korištenje istih je onemogućeno.

Mjere i aktivnosti koje će se provoditi

Radi ubrzanja procesa deminiranja i realizacije ciljeva postavljenih Strategijom protivminskog djelovanja u BiH 2009 - 2019. godina neophodno je:

- zakonom o deminiranju utvrdi obavezu svih nivoa vlasti u finansiranju procesa deminiranja;
- povećati deminiranu površinu i obezbjediti uslove za kontinuirano i efikasno sprovođenje operacija humanog deminiranja uz povećan angažman kantona i općina;
- osigurati sredstava u budžetu općine za stabilno i kontinuirano finansiranje deminiranja;
- prioritarno deminirati lokalitete koji su u funkciji razvoja turizma i poljoprivredne i šumske resurse koji su u funkciji razvoja privrede općine;
- provoditi mjere upozoravanja na mine i edukaciju stanovništva i time smanjiti nivo opasnosti od mina;
- osigurati da se dio sredstava planira za realizaciju programa upozoravanja na mine i obilježavanje sumnjivih površina;
- razvijanje svih oblika prevencije o minskim opasnostima kroz ugradnju programa « Svjesnot o minama » u nastavne planove i programe osnovnih i srednjih škola;
- osigurati uslove za potpuno uključivanje žrtava mina u društvenu zajednicu, kroz razvoj programa pomoći, koji podrazumjeva obezbjeđenje medicinskih, socijalnih i ostalih stručnih usluga.

Nosioci provođenja programskih mjera i aktivnosti

1. Centar za uklanjanje Mina u Bosni i Hercegovini(BHMAC)
2. Zakonodavni i izvršni organi vlasti kantona i općine
3. Kantonalno ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta,
4. Ministarstvo rada i socijalne politike
5. Služba civilne zaštite i općinski koordinatori za deminiranje,
6. Kantonalni kordinator za deminiranje,
7. Regionalni ured MAC-a Bihać

5. ODRONJAVANJE I KLIZANJE TLA

Složena geološka građa je odlika prostora općine Sanski Most. Na osnovu Procjene ugroženosti općine moguća su klizišta, najčešće uzrokovana povećanom količinom podzemnih voda kao i nezakonitom i neplanskom gradnjom.

Mjere i aktivnosti koje će se provoditi u programskom periodu

- Izvršiti registraciju svih aktivnih klizišta na području općine;
- Utvrditi razmjere, prioritete sanacije i predložiti provođenje preventivnih mjera kao što su: ublažavanje nagiba padina, rasterećenje gornjih dijelova padina-vrha klizišta, izgradnja potpornih zidova, dreniranje terena i pošumljavanje padine i dr.
- Izraditi plan sanacije klizišta i kroz plan utvrditi korekzione mjere kao što su: zatvaranje odnosno tamponiranje glinovitim nabojima svih vidljivih pukotina na klizištu u cilju sprečavanja nekontrolisanog poniranja vode u klizišno tijelo, otvaranje radi lakšeg i bržeg ocjeđivanja vode iz tijela klizišta, regulisanje svih površinskih voda i njihovo brzo odvođenje do najbližeg prirodnog vodotoka, uklanjanje vještačkih opterećenja sa pokrenutog dijela padine;
- Izvršiti sanaciju klizišta na osnovu plana prioriteta.

Nosioci provođenja mjera i aktivnosti su:

1. Kantonalno ministarstvo za građenje, prostorno uređenje i zaštitu okoline,
2. Kantonalna direkcija za puteve
3. Općinska služba prostornog uređenja i komunalne djelatnosti,
4. Općinski komunalni fond ili druge ustanove nadležne za ovu oblast.

6. VISOKI SNIJEG I SNJEŽNI NANOSI

Iz Procjene ugroženosti općine može se zaključiti da godišnje snijeg pada oko 35 dana, a zadržava se oko 45 dana, a na planinama i do 75 dana. Visina snježnog pokrivača kreće se u prosjeku 30 do 40 cm. u gradu, 50 do 70 cm u naseljima sa višom nadmorskom visinom a na planinama 80 cm. do 1 m. i više. Polazeći od naprijed navedenog može se reći da su obilne snježne padavine i snježni nanosi česte pojave na našem području koje prouzrokuju različite probleme u saobraćaju, kraće ili duže prekide u snabdijevanju električnom energijom, kvarove na telefonskoj mreži, izoliranosti pojedinih ruralnih sredina i sl.

Dosadašnja iskustva pokazuju da se prilikom donošenja operativnih planova zimskog održavanja puteva ne vodi računa o mogućem intenzitetu i visini snježnog pokrivača pa obično angažovana mehanizacija nije dovoljna za održavanje prohodnosti puteva u zimskim uvjetima. Posebno je problematično zimsko održavanje nerazvrstanih lokalnih puteva što otežava normalno odvijanje života i prometnu izoliranost pojedinih seoskih naselja

Mjere i aktivnosti koje će se provoditi u programskom periodu

- Izraditi operativne programe radova za održavanje puteva u zimskim uslovima koje treba da sadrži mjesto pripravnosti zimske službe, prioritete održavanja, potreban broj ljudstva, mehanizaciju, materijal za čišćenje snijega i posipanje kolovoza i njihov razmještaj po mjestima pripravnosti:
- Upoznati građane, privredna društva i druga pravna lica sa obavezama čišćenja snijega sa krovova, trotoara, propisanim Odlukom o komunalnom redu;
- Osposobiti i tehnički opremiti odgovarajuća udruženja građana (planinarko društvo, gorsku službu spašavanja, speleologe) za zadatke spašavanja nastradalih u snježnim nanosima i lavinama:
- Plansko osiguranje robnih rezervi za snabdijevanje stanovništva u ruralnim sredinama odsječenih visokim snijegom;
- Izraditi standardne operativne procedure za traženje pomoći od Oružanih snaga u BiH u uslovima kada je uspostavljanje kontakata i pružanje pomoći stanovništvu u planinskim područjima moguće samo uz pomoć helikoptera.

Nosioci provođenja programskih mjera i aktivnosti

1. Kantonalna direkcija za puteve;
2. Općinski komunalni fond;
3. Kantonalna uprava Civilne zaštite;
4. Općinska služba civilne i protivpožarne zaštite

7. EPIDEMIJE

Zarazne bolesti ljudi na području Unsko-Sanskog kantona još uvijek predstavljaju važan udio u patologiji razbolijevanja stanovništva, a naročito od crijevnih zaraznih bolesti, influence (gripa), trihinolozije, varicellae. Prema epidemiološkim procjenama za vrijeme trajanja prirodne ili druge nesreće, epidemije zaraznih bolesti ljudi javljaju se deset puta češće nego u normalnim okolnostima.

Stepen raširenosti zaraznih bolesti stoji u uskoj vezi sa stepenom opšte i higijenske kulture stanovništva. Održavanje lične higijene, čistoća stana sa okućnicom i čistoća naselja glavna su obilježja zdravstvene kulture i obratno, ne održavanje lične higijene, nedovoljna higijena stana, nehigijenski nužnici, nehigijensko vodosnabdijevanje, nehigijensko uklanjanje kućnog i drugog otpada, odnosno općenito nizak komunalni standard zajednice, tipična su obilježja sredine u kojoj endemski vladaju crijevne bolesti uz stalnu opasnost od epidemije.

Mjere i aktivnosti koje će se provoditi u programskom periodu:

- Organizacija i opremanje higijensko-epidemiološke službe;
- Praćenje epidemiološke situacije
- Izraditi program nadzora vodovodnih sistema i kontrole ispravnosti životnih namirnica u cilju prevencije crijevnih zaraznih bolesti;
- Izraditi program prevencije aerozagađenja;
- Izraditi programe nadzora nad sistemskom preventivnom deratizacijom;
- Izraditi program nadzora nad prirodnim žarištima zoonoza (Bruceloze, Bjesnila, Q groznice, Salmoneloze);
- Izraditi programe prevencije oboljevanja djece od zaraznih bolesti kroz nadzor sprovođenja obaveznih vakcinacija
- Vakcinacija od mogućih zaraznih bolesti;
- Organizovanje redovne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije radi uništavanja izvora zaraze;
- Izrada plana djelovanja zdravstvenih ekipa,

Nosioci provođenja programskih mjera i aktivnosti

1. Kantonalno ministarstvo zdravstva,
2. Zavod za javno zdravstvo USK-a,
3. higijensko-epidemiološko odjeljenje doma zdravlja.

8. EPIZOTIJE

Klima i konfiguracija tla općine Sanski Most pogoduju razvoju stočarstva. Epizotološka situacija pokazuje da su na našem području moguće najčešće zarazne bolesti životinja kao što su: bruceloza, kuga peradi, antraks, bjesnilo i Q groznica.

Provedenim dijagnostičkim ispitivanjima životinja od strane epizotoloških jedinica na području Kantona utvrđeno je da se na našem području ne provode u zadovoljavajućem obimu mjere za sprečavanje pojave širenja i suzbijanja zaraznih i drugih bolesti životinja. Postojeće stanje niskog obuhvata kontrole zdravlja životinja može se prevazići ukupnim poboljšanjem socijalno-ekonomskog statusa poljoprivrednih proizvođača, odnosno mjerama koje će uticati na svijest vlasnika životinja.

Zarazne i parazitne bolesti životinja pored velikih ekonomskih šteta ugrožavaju i zdravlje ljudi. Ne provođenje mjera zdravstvene zaštite životinja i mjera veterinarskog javnog zdravstva direktno utiče na epizotološku situaciju i ugrožavanje zdravlja ljudi.

Mjere i aktivnosti koje će se provoditi u programskom periodu:

- Sistematično praćenje stanja zaraznih bolesti životinja
- Dijagnostička ispitivanja životinja s ciljem kontrole zdravlja životinja i sprečavanja pojave zaraznih bolesti životinja
- Preventivna cjepljenja životinja, a naročito protiv bjesnila pasa, protiv antraksa konja, goveda i ovaca, protiv svinjske kuge i kuge peradi
- Veterinarsko-zdravstveni pregledi u klaonicama i drugim mjestima prerade namirnica životinjskog porijekla
- Opremanje odgovarajućih veterinarskih laboratorija i ustanova za dijagnostičke i druge pretrage;
- Provođenje zoohigijenskih, zootehničkih i izolacionih mjera;
- Pravovremeno osiguravanje zaštitnih vakcina za životinje, sakupljanje i neškodljivo uklanjanje lešina i negativnih nusproizvoda klanja;
- Dezinfekciju, dezinsekciju i deratizaciju;
- Laboratorijsku pretragu hrane za životinje u proizvodnji i prometu

Nosioci provođenja programskih mjera i aktivnosti

1. Kantonalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva,
2. Veterinarski zavod USK-a,
3. Veterinarska stanica općine,
4. Kantonalna uprava civilne zaštite i općinska služba civilne i protivpožarne zaštite.

9. BILJNE BOLESTI

Izvršene analize biljnih bolesti i štetočina date u Procjeni ugroženosti općine pokazuju da biljne bolesti i štetočine najčešće napadaju:

1. ratarske kulture: kukuruz, krompir, paprike, luk, kupusnjače
2. voćarske kulture: šljive, jabuku, trešnju, jagodičasto voće
3. šumske kulture: smrče i jele

Među najvažnije činioce koji djeluju na pojavu biljnih bolesti i štetočina su: voda, padavine, toplota, svjetlost i vjetar od kojih direktno zavisi rast i razvoj ovih organizama.

Mjere i aktivnosti koje će se provoditi u programskom periodu:

- agrotehničke mjere koje obuhvataju pravilnu sadnju, odnosno sjetvu, smanjivanje zakorjenosti, pravilna gnojdba, zaoravanje strništa, provođenje dubokog zimskog oranja, pravilan plodored, pravilna rezidba voćaka, odstranjivanje suvišnih i suhих grana, saniranje rana nastalih prilikom rezidbe i dr.

- izbor otporne sorte: sve vrste poljoprivrednih biljaka nisu podjednako osjetljive na pojedinačne štetočine i bolesti pa je izbor otpornih sorti jedan od načina kako smanjiti ili potpuno spriječiti štete od nekih bolesti i štetočina.

- mjere karantena: unutrašnji karantin odnosi se na sprečavanje širenja pojedinih bolesti i štetočina koje se smatraju izuzetno štetnim i nisu rasprostranjene po čitavoj državi: vanjski karantin sprečava unošenje opasnih štetočina i bolesti biljaka u državu, shodno međunarodnim ugovorima.

- mehaničke mjere obuhvataju: odstranjivanje uginulih stabala, struganje stare, oštećene i ispucale kore, skidanje insekata sa stabala, skidanje gnijezda larvi, postavljanje lovnih stabala i lovnih pojasa, kopanje lovnih jama i dr.

- fizičke mjere u koje se ubrajaju: temperatura, vlaga, svjetlost, boja, zvuk, električna struja a najviše se koriste za suzbijanje skladišnih štetočina.

- biološke mjere se odnose na suzbijanje štetočina drugim živim organizmima (tzv- prirodnim neprijateljima).

- hemijske mjere podrazumijevaju primjenu pesticida i drugih hemijskih sredstava za suzbijanje biljnih bolesti, štetočina i korova.

- zajedničke preventivne mjere koje obuhvataju organizovanje izvještajne službe za zaštitu bilja, organizovanje oglednih zemljišta, bilja i prostorija za smještaj, preradu i čuvanje bilja, kontrola uređaja za preradu bilja i kontrola upotrebe sredstava za zaštitu bilja, praćenje metereoloških uslova koji su od značaja za prognozu pojave biljnih bolesti i štetočina.

- zajedničke mjere za ublažavanje i otklanjanje posljedica koje obuhvataju: uništavanje zaraženog bilja, dezinfekciju, dezinsekciju i deratizaciju prostorija za smještaj, preradu i čuvanje bilja, zabrana uzgoja pojedinih vrsta bilja za određeno vrijeme i na određenom području, zabrana stavljanja u promet i upotrebu kontaminiranog bilja i biljnih proizvoda, održavanje higijene šume, postavljanje klopki za potkornjake itd.

Nosioci provođenja programskih mjera i aktivnosti:

1. Kantonalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva,
2. Centralna služba za zaštitu bilja – Poljoprivredni fakultet Sarajevo,
3. Poljoprivredni zavod USK-a
4. Općinska služba za razvoj, poduzetništvo i resurse

OSNOVNI CILJEVI, ZADACI I NAČIN OSTVARIVANJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA SA SMJERNICAMA ORGANIZOVANJA SNAGA I SREDSTAVA CIVILNE ZAŠTITE, ODNOSNO SNAGA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

Ciljevi i zadaci:

Polazeći od stanja ugroženosti područja općine Sanski Most datog u Procjeni ugroženosti općine od prirodnih i drugih nesreća u kojoj su definisane ključne opasnosti koje mogu ugroziti ljude i materijalna dobra nameće se potreba, definisanja ciljeva, zadataka i načina ostvarivanja zaštite i spašavanja na području općine za naredni period.

Definisanjem ciljeva, zadataka i načina ostvarivanja zaštite i spašavanja stvaraju se pretpostavke za izgradnju sistema zaštite i spašavanja na području općine koji će moći uspješno odgovoriti na sve izazove koje pred njega postavljaju opasnosti i rizici definisani Procjenom ugroženosti općine.

Polazeći od dosadašnjih iskustava, Procjena ugroženosti Federacije BiH, USK-a i Procjene ugroženosti općine, normativno- pravnih propisa koji uređuju oblast zaštite i spašavanja u Federaciji BiH, cjelokupne društvene, političke i ekonomske situacije u BiH koja se neminovno odražava i na organizaciju, izgradnju i funkcionisanje sistema zaštite i spašavanja u Federaciji BiH, USK-a i općine utvrđuju se osnovni ciljevi zaštite i spašavanja u općini i to:

- Uspostaviti sistem zaštite i spašavanja koji će biti u stanju efikasno odgovoriti na sve potencijalne opasnosti na cijelom području općine na način da smanji uticaj prirodnih i drugih nesreća na živote, zdravlje ljudi, na materijalna dobra i okolinu, a ako se dogodi nesreća da otkloni ili ublaži posljedice prirodne ili druge nesreće na ljude i materijalna dobra.
- U funkcionalnom pogledu sistem zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća treba osigurati saradnju među svim nosiocima sistema u cilju usmjeravanja svih resursa i aktivnosti u provođenju akcija zaštite i spašavanja kako bi se spriječile, ublažile i otklonile posljedice prirodne ili druge nesreće.
- Izgraditi sistem zaštite i spašavanja čije će osnovne komponente pored organa i struktura civilne zaštite biti općinske službe za upravu koji u svojoj nadležnosti imaju provođenje mjera i aktivnosti koje doprinose smanjenju stepena ugroženosti i ublažavanju posljedica od prirodnih i drugih nesreća.
- Povećati efikasnost sistema zaštite i spašavanja povećavanjem nivoa prevencije-preventivnog djelovanja u svim oblastima koje doprinose sprečavanju nastajanja nesreća.
- Definirati i izgraditi odgovarajuće strukture za zaštitu i spašavanje u skladu sa postojećim materijalnim mogućnostima tako da njihovu okosnicu čine javna preduzeća, ustanove i druga pravna lica koja se u okviru redovne djelatnosti bave poslovima zaštite i spašavanja, a udruženja građana, humanitarne organizacije koje u svojim programima imaju aktivnosti iz oblasti zaštite i spašavanja kroz izmjene pravne regulative integrisati u sistem zaštite i spašavanja.
- Profesionalne službe zaštite i spašavanja i jedinice civilne zaštite organizovati samo ako ne postoje redovne službe ili udruženja građana koja mogu izvršavati specijalne poslove zaštite i spašavanja.
- Organ rukovođenja i upravljanja nesrećama (štab civilne zaštite) obučiti i osposobiti da u svim situacijama može uspješno izvršavati rukovođenje akcijama, osloncem na javne ustanove i preduzeća koja se u svojoj redovnoj djelatnosti bave zaštitom i spašavanjem i udruženjima građana koja obavljaju poslove iz oblasti zaštite i spašavanja
- Osnovati službe zaštite i spašavanja u pravnim licima koja se u svojoj redovnoj djelatnosti bave zaštitom i spašavanjem. Osnivanjem istih, sa manje finansijskih sredstava za opremanje i obuku postići će se bolji efekti., obzirom da ta pravna lica imaju osposobljene kadrove, opremu i materijalno-tehnička sredstva za izvršavanje zadataka zaštite i spašavanja.
- S obzirom na razmjere nesreća i posljedica koje one prouzrokuju veoma je važno da se u zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara pored javnih struktura zaštite i spašavanja osigura učešće nevladinih humanitarnih organizacija i udruženja, a naročito njihova finansijska podrška u provođenju programa razvoja i planova zaštite i spašavanja
- Opremiti Operativni centar civilne zaštite sredstvima i opremom da u svim situacijama može vršiti prikupljanje obradu i distribuciju svih podataka o pojavi, izvorima opasnosti i njihovim posljedicama za ljude i materijalna dobra, a radi pravovremenog angažovanja svih struktura civilne zaštite u zaštiti i spašavanju.
- Opremiti Općinski štab CZ, jedinice i povjerenike civilne zaštite sredstvima i opremom da mogu efikasno provoditi aktivnosti zaštite i spašavanja

Smjernice za organizovanje snaga i sredstava civilne zaštite, odnosno snaga zaštite i spašavanja

Osnovne smjernice za organizovanje snaga i sredstava civilne zaštite, odnosno snaga zaštite i spašavanja proizilaze iz Zakona o zaštiti i spašavanja, Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu, Zakona o deminiranju i podzakonskih propisa donešenih na osnovu ovih zakona i to:

U cilju povećanja učinkovitosti i ostvarenja temeljnih ciljeva i zadataka zaštite i spašavanja u narednom periodu potrebno je:

- ustrojiti evidencije pripadnika struktura civilne zaštite općine;
- izvršiti raspoređivanje obveznika civilne zaštite u jedinice civilne zaštite, službe zaštite i spašavanja i štabove civilne zaštite u skladu sa njihovim ličnim formacijama;
- ustrojiti evidenciju materijalno-tehničkih sredstava u vlasništvu građana i izvršiti popunu struktura civilne materijalno-tehničkim sredstvima iz popisa;
- utvrditi obavezu formiranja štabova civilne zaštite u privrednim društvima koja se bave proizvodnjom, prometom, skladištenjem i prijevozom lako zapaljivih i drugih opasnih materija, bolnicama i privrednim društvima koja na entitetskom ili kantonalnom nivou upravljaju infrastrukturnim sistemima a naročito energetskim, informacijsko-komunikacijskim, vodovodnim i drugim opskrbnim sistemima;
- urediti način pozivanja pripadnika civilne zaštite za izvršavanje poslova i zadataka zaštite i spašavanja i postupak isplate naknada obveznicima civilne zaštite za vrijeme vršenja poslova i zadataka zaštite i spašavanja;
- urediti postupak mobilizacije i aktiviranja struktura civilne zaštite;
- izvršiti izmjene i dopune općinskog propisa o osnivanju službi zaštite i spašavanja radi formiranja novih službi zaštite i spašavanja općine:
  - gorske službe spašavanja
  - službe za asanaciju terena
- formirati specijalizirane jedinice civilne zaštite samo u slučajevima kada ne postoje privredna društva ili udruženja građana u čijem sastavu se mogu formirati službe zaštite i spašavanja za izvršavanje određenih zadataka zaštite i spašavanja;
- sva udruženja građana u kojim se osnivaju službe zaštite i spašavanja trebaju dobiti status udruženja od javnog interesa radi ostvarenja poreskih, carinskih i drugih olakšica;
- profesionalnu vatrogasnu jedinicu općine organizovati u skladu sa procjenom ugroženosti općine od požara, materijalnim i kadrovskim mogućnostima, i pravilima vatrogasne struke tako da profesionalna vatrogasna jedinica općine ima minimum 16+1+1 ljudi (operativni vatrogasci + serviser + starješina vatrogasne jedinice);
- profesionalne vatrogasne jedinice tehnički opremiti tako da minimalno imaju dva navalna vatrogasna vozila, jednu autocisternu i jedno komandno vozilo;
- da bi se riješio nedostatak profesionalnih vatrogasaca i skratilo vrijeme izlaska na intervenciju vršenje ove javne ovlasti povjeriti vatrogasnim društvima koja za to ispunjavaju uslove;
- lične i materijalne formacije profesionalnih vatrogasnih jedinica izmjeniti tako da se u njihovom sastavu predvide timovi za spašavanje u slučaju nesreća sa opasnim materijama i druge spasilačke aktivnosti;

V

OSNOVE ZA IZRADU PROGRAMA OBUČAVANJA I OSPOSOBLJAVANJA U ZAŠTITI I SPAŠAVANJU

1. Obučavanje i osposobljavanje pripadnika civilne zaštite za zaštitu i spašavanje

Obuka i osposobljavanje za zaštitu i spašavanje obuhvata obuku i osposobljavanje rukovodećih državnih službenika organa uprave nadležnih za prevenciju i saniranje posljedica prirodnih i drugih nesreća, pripadnika štabova, povjerenika i jedinica civilne zaštite, službi zaštite i spašavanja i stanovništva kroz obučavanje za ličnu i uzajamnu zaštitu.

1.1. Ciljevi obučavanja

Cilj obučavanja i osposobljavanja je da se učesnici u zaštiti i spašavanju osposobe za kvalitetno izvršavanje zadataka zaštite i spašavanja u slučaju prirodnih i drugih nesreća i aktivnosti na otklanjanju posljedica. Ovim se postiže da sistem zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća bude vitalniji i otporniji na sve vrste prirodnih i drugih nesreća.

Svaki program obučavanja i osposobljavanja u zaštiti i spašavanju mora sadržavati specifične ciljeve u skladu sa mjestom, ulogom i namjenom nosioca zaštite i spašavanja koji se obučava.

1.2. Programiranje i planiranje

Obučavanje i osposobljavanje za zaštitu i spašavanje vrši se u skladu sa nastavnim planovima i programima obučavanja koje donosi direktor Federalne uprave civilne zaštite. Programi osposobljavanja za zaštitu i spašavanje u općini Sanski Most trebaju obuhvatiti:

- članovi Općinskog štaba civilne zaštite za rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja;
- komandire jedinica civilne zaštite i rukovodioce službi zaštite i spašavanja.
- pripadnike jedinica civilne zaštite specijalizirane namjene koji rukuju specijalnim sredstvima i opremom za zaštitu i spašavanje.
- pripadnike jedinica civilne zaštite opće namjene i povjerenike civilne zaštite
- pripadnike nevladinih i drugih udruženja koja po prirodi svoga djelovanja imaju poseban značaj u zaštiti i spašavanju.
- stanovništvo -za provođenje lične i uzajamne zaštite i pojedinih mjera zaštite i spašavanja.

Nastavnim planom i programom obučavanja i osposobljavanja moraju biti utvrđeni: ciljevi i zadaci obučavanja, teme obučavanja, sadržaj tema, metodsko uputstvo za organiziranje i izvođenje obuke, izvođači obuke, mjesto i vrijeme izvođenja obuke, materijalno obezbjeđenje i troškovi izvođenja obuke.

Nastavni planovi i programi obučavanja se razlikuju prema sadržaju u zavisnosti od strukture koja se obučava i to:

- pripadnici jedinica civilne zaštite opće i specijalizirane namjene moraju proći uvodno, osnovno i dopunsko obučavanje najmanje jednom u pet godina;
- pripadnici službi zaštite i spašavanja moraju proći kroz uvodno i dopunsko obučavanje;
- komandiri jedinice civilne zaštite i rukovodioci službi zaštite i spašavanja moraju biti obučeni za vršenje svojih rukovodećih dužnosti u zaštiti i spašavanju:
- funkcioneri i rukovodeći državni službenici iz organa uprave za izvršavanje preventivnih mjera i upravljanje akcijama zaštite i spašavanja iz svoje nadležnosti;
- nevladine, humanitarne i druge organizacije i udruženja moraju se obučavati tako da uz svoju osnovnu djelatnost mogu izvršavati i zadatke zaštite i spašavanja;
- stanovništvo obučavati za ličnu i uzajamnu zaštitu, pružanje prve medicinske pomoći i gašenje početnih i manjih požara i drugih mjera zaštite i spašavanja;
- povjerenike civilne zaštite za provođenje mjera zaštite i spašavanja na području za koje su imenovani.

Oblici obučavanja i osposobljavanja za zaštitu i spašavanje su :

- Uvodno osposobljavanje;
- Osnovno osposobljavanje;
- Dopunsko osposobljavanje;
- Vježbe (samostalne, zajedničke i druge).

Uvodno osposobljavanje je obavezno za sve organizirane strukture zaštite i spašavanja i obuhvata opća znanja iz oblasti zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća. Planira se i realizira u sklopu osnovnog i dopuskog osposobljavanja u trajanju od dva do četiri nastavna sata.

Osnovnim obučavanjem i osposobljavanjem se stiču stručno-teoretska i praktična znanja koja osiguravaju stručno izvršavanje zadataka u sistemu zaštite i spašavanja. Osnovno osposobljavanje se planira za sve strukture zaštite i spašavanja, najmanje jednom u pet godina u trajanju od osam do dvanaest sati.

Dopunsko obučavanje i osposobljavanje ima za cilj dopunjavanje i obnavljanje već stečenih znanja i vještina u oblasti zaštite i spašavanja. Za pripadnike jedinica civilne zaštite i službi zaštite i spašavanja dopunsko osposobljavanje izvodi se u određenim vremenskim intervalima.

Vježbe su jedan od oblika dopunskog osposobljavanja i najbolji su način za provjeru stepena obučenosti i osposobljenosti u izvršavanju konkretnih zadataka u zaštiti i spašavanju, odnosno u upravljanju akcijama zaštite i spašavanja. One su značajne zbog toga što učesnici vježbe kroz rješavanje praktičnih zadataka metodom igranja uloga, provjeravaju već stečeno znanje i uvježbavaju se da kroz komunikaciju i saradnju sa drugim učesnicima u zaštiti i spašavanju rješavaju postavljene zadatke.

Za predavače instruktore u procesu obučavanja treba angažovati certificirane instruktore civilne zaštite i istaknute stručnjake iz oblasti koje su značajne za zaštitu i spašavanje. Prije uključivanja u proces obuke potrebno je izvršiti pripremu predavača- instruktora.

1.3. Finansiranje obučavanja i osposobljavanja

Zakonom o zaštiti i spašavanju utvrđeno je da općina finansira obuku struktura civilne zaštite koje osniva. Finansiranje se vrši iz redovnih budžetskih sredstava i sredstava posebne naknade za zaštitu i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća..

Pravna lica, udruženja i druge nevladine organizacije određene kao službe zaštite i spašavanja općine, finansiraju troškove osnovnog osposobljavanja, a sredstva za uvodno i dopunsko obučavanje i osposobljavanje obezbjeđuje služba civilne zaštite općine, a u skladu sa posebnim ugovorima o učestvovanju ovih struktura u zaštiti od prirodnih i drugih nesreća.

Privredna društva i druge organizacije pokrivaju troškove izvođenja obuke i osposobljavanja pripadnika jedinica i službi koje osnivaju.

2. Stručno osposobljavanje i usavršavanje zaposlenih lica za zaštitu od požara

Prema Zakonu o zaštiti od požara i vatrogastvu sva pravna lica, državni organi i druge institucije dužne su kontinuirano i organizovano provoditi stručno osposobljavanje i usavršavanje svih zaposlenih za provođenje mjera zaštite od požara na radnom mjestu na kojim se nalaze. Ova obuka obuhvata upoznavanje svih zaposlenih lica sa izvorima opasnosti i načinom provođenja mjera zaštite od požara na radnom mjestu. Pored ove obuke utvrđena je i obaveza da sva zaposlena lica jednom u dvije godine prođu obuku i provjeru znanja iz oblasti zaštite od požara prema posebnom programu koji donosi Federalna uprava civilne zaštite.

2.1. Stručno osposobljavanje i usavršavanje vatrogasaca

Stručno osposobljavanje i usavršavanje profesionalnih vatrogasaca provodi se putem obuke, seminara, savjetovanja, vježbi i drugih oblika stručnog osposobljavanja koji se organizuju i provode prema planu i programu koji donosi Federalna uprava civilne zaštite a izvode je starješine profesionalnih vatrogasnih jedinica ili druge institucije. Troškove stručnog osposobljavanja i usavršavanja finansiraju zajednički Federalna i kantonalne uprave civilne zaštite.

Dobrovoljni vatrogasci u dobrovoljnim vatrogasnim jedinicama podliježu obavezi stručnog osposobljavanja i usavršavanja koja se provodi prema programu koji donosi Federalna uprava civilne zaštite. Obuku i osposobljavanje, kao i polaganje stručnog ispita za dobrovoljne vatrogasce provodi kantonalna uprava civilne zaštite i osiguravaju finansijska sredstva za te poslove.

2. Analiza procesa obučavanja i osposobljavanja za zaštitu i spašavanje

Obučavanje i osposobljavanje pripadnika civilne zaštite i drugih snaga zaštite i spašavanja na području kantona u periodu 2009-2013. godina nije bilo na zadovoljavajućem nivou. U navedenom periodu Federalna uprava civilne zaštite donjela je nastavne planove i programe obučavanja struktura sistema zaštite i spašavanja. Provedena je obuka općinskog štaba civilne zaštite i članova općinske komisije za procjenu šteta. Obuka i osposobljavanje pripadnika ostalih struktura zaštite i spašavanja nije vršena jer: nisu donešeni podzakonski propisi o uvođenju u evidenciju, pozivanju, raspoređivanju obveznika civilne zaštite i drugih snaga zaštite i spašavanja u strukture zaštite i spašavanja. Da bi se proces obučavanja i osposobljavanja pripadnika zaštite i spašavanja doveo na viši nivo neophodno je:

- u nastavne planove i programe osnovnog i srednjeg obrazovanja ugraditi teme iz oblasti zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća;
- obavezne oblike osposobljavanja stanovništva za ličnu i uzajamnu zaštitu i provođenje određenih mjera zaštite i spašavanja zamjeniti različitim neobaveznim oblicima funkcionalnog osposobljavanja korištenjem sredstava informisanja, interneta i slično;

- izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i spašavanju utvrditi obavezu donošenja podzakonskog propisa koji bi se detaljnije uredila oblast obučavanja i osposobljavanja za zaštitu i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća;
- stvoriti pravne pretpostavke da obučavanja i osposobljavanja pripadnika snaga zaštite i spašavanja pored Federalnog centra za obuku za zaštitu i spašavanje mogu izvoditi i druge obrazovne organizacije na osnovu ovlaštenja koje daje Federalna uprava civilne zaštite;
- obučavanja i osposobljavanja za zaštitu i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća treba vršiti prema programima koji se izrađuju na osnovu jedinstvene metodologije za izradu programa obučavanja i osposobljavanja za zaštitu i spašavanje koju donosi direktor Federalne uprave civilne zaštite;
- omogućiti da programe obučavanja i osposobljavanja za zaštitu i spašavanje pored Federalne uprave civilne zaštite mogu donositi i udruženja građana i druge nevladine organizacije za pripadnike službi zaštite i spašavanja koje se organizuju u njihovom sastavu uz saglasnost direktora Federalne uprave civilne zaštite;
- za sve strukture civilne zaštite donijeti programe uvodnog, osnovnog i dopunskog obučavanja i osposobljavanja za zaštitu i spašavanje;
- u nastavne planove i programe srednjih škola tehničkog smjera ugraditi sadržaje iz oblasti zaštite od požara i vatrogastva;
- u sastvu Federalnog centra za obuku organizirati vatrogasnu školu za obuku profesionalnih i dobrovoljnih vatrogasaca i polaganje ispita za vatrogasca i rukovodioca akcije gašenja požara za profesionalne i dobrovoljne vatrogasce;
- osposobljavanje dobrovoljnih vatrogasaca organizovati kroz programe osnovnog i dopunskog osposobljavanja dobrovoljnih vatrogasaca

VI

SMJERNICE ZA ISTRAŽIVAČKU I RAZVOJNU DJELATNOST OD ZNAČAJA ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE

Uvod

U savremenom svijetu povećava se paradoks između razvoja nauke i tehnoloških dostignuća koja čine život zdravijim i kvalitetnijim s jedne strane i kontinuirane destrukcije, odnosno porasta opasnosti po život ljudi i materijalnih dobara od tzv. prirodnih i tehnoloških opasnosti. Čovjek je sada pod rizikom ne samo od prirodnih nesreća kao što su zemljotresi, poplave, suše itd., nego i od tehničko-tehnoloških nesreća kao što su industrijske nesreće, isticanje otrovnih tečnosti i gasova, saobraćajne nesreće i druge nesreće čiji je uzročnik čovjek.

Razvoj nauke i tehnike s jedne strane je smanjio opasnost od tradicionalnih nesreća ali je istovremeno povećao stepen ugrožavanja od drugih nesreća. Savremeni društveni, ekonomski, tehničko-tehnološki i naučni tokovi nameću potrebu planiranja, provođenja i primjene naučnih i tehničko-tehnoloških istraživanja i dostignuća u zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća a posebno u oblasti preventive na smanjivanju i sprečavanju nastajanja prirodnih i drugih nesreća i ublažavanja njihovih posljedica.

Interdisciplinarni karakter zaštite i spašavanja nameće potrebu da se u zaštiti i spašavanju koriste naučna i tehnička dostignuća i istraživački projekti iz različitih oblasti.

Osnovne smjernice

Osnovne smjernice za naučno-istraživačku djelatnost i uključivanje naučnih institucija i ustanova u razvoj zaštite i spašavanja sadržane su u:

1. Zakonu o zaštiti i spašavanju,
2. Zakonima koji uređuju oblasti od značaja za zaštitu i spašavanje (meteorologija, seizmologija, hidrologija, geofizika, medicina, veterinarstvo, poljoprivreda, saobraćaj i dr.),
3. Procjeni ugroženosti Federacije BiH , Unsko-sanskog kantona i općine.

U članu 34. Zakona o zaštiti i spašavanju utvrđena je obaveza fakulteta i drugih visokoškolskih ustanova i pravnih lica koja se bave naučnoistraživačkim radom da vrše obavještanje organa civilne zaštite o naučnim saznanjima i da im dostave podatke o svojim istraživanjima koja su od značaja za zaštitu i spašavanje. U narednom periodu težište istraživačkih i razvojnih projekata treba biti:

- izrada i noveliranje procjene ugroženosti od pojedinih prirodnih i tehničko-tehnoloških nesreća;
- razvoj obavještanja i uzbunjivanja u sistemu zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća odnosno operativnih centara civilne zaštite 112;
- razumjevanje i predviđanje prirodnih nesreća i uzroka koji do njih dovode;
- razvoj tehnologija za sprečavanje nesreća i šteta;
- statističke metode predviđanja nesreća;
- prostorne, građevinske i druge tehničke mjere zaštite od prirodnih i drugih nesreća;
- klimatske promjene i njihov uticaja na nastanak nesreća;
- razvoj tehnologija koje doprinose većoj otpornosti konstrukcije zgrade na potrese, požare i druge nesreće;
- razvoj tehnologija za učvršćivanje postojećih građevinskih objekata;
- razvoj metoda za sprečavanje nastanka i gašenje šumskih požara;
- rukovođenje u prirodnim i drugim nesrećama - krizni menadžment i metode obavještanja o opasnostima i nesrećama;
- naučnu analizu i ekspertizu uzroka koji dovode do nastanka prirodnih i drugih nesreća,
- proučavanje utjecaja prirodnih i drugih sila na privredne, stambene i druge građevinske objekte u kojima ljudi žive i rade,
- praćenje i proučavanje utjecaja ljudskog faktora i njegovih aktivnosti na nastanak pojedinih nesreća.

Društveni i ekonomski razvoj jednog društva kroz primjenu i korištenje savremenih naučnih i tehničkih dostignuća mora biti popraćen primjenom tih istih dostignuća i materijalnih potencijala za dobrobit čovjeka, odnosno za zaštitu života i zdravlja ljudi i njihove imovine.

VII

PREGLED OČEKIVANIH TROŠKOVA SA IZVORIMA FINANSIRANJA

Izvori finansiranja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća utvrđeni su članovima 179-184. Zakona o zaštiti i spašavanju, a finansiranje zaštite od požara i vatrogastva članovima 131-136. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu.

Osnovni, najvažniji i najsigurniji izvor finansiranja zaštite i spašavanja predstavlja Budžet općine, što je izričito utvrđeno u članu 181.stav 2. Zakona o zaštiti i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća. Primjena ove odredbe je bliže uređena u Procjeni ugroženosti Federacije BiH, na način što je predviđeno da za potrebe zaštite i spašavanja općina treba izdvojiti 1 % od svog godišnjeg budžeta

Pored ovih sredstava, u članu 180 Zakonom o zaštiti i spašavanja je utvrđeno da sva pravna lica, građani koji obavljaju smostalnu djelatnost i državni organi svih nivoa vlasti su dužni da plaćaju posebnu naknadu za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća u visini od 0,5% od osnovice koju čine isplaćene neto plaće zaposlenika u radnom odnosu i svih lica angažovanih po ugovoru o djelu.

Zakon je utvrdio i način raspodjele tih sredstava između Federacije BiH, kantona i općina u kojim su ta sredstva ostvarena i to: 60% pripada općini u kojoj su sredstva ostvarena i služe isključivo za namjene iz člana 184.tačka 2. i 3., i 5. do 8. Zakona o zaštiti i spašavanja.

Na osnovu gore navedenih parametara u periodu 2014-2018.godina, za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, kao i za finansiranje zaštite od požara i vatrogastvo, planirana finansijska sredstva su prikazana u tabelama 1., 2. i 3.

Sredstva za zaštitu i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća

Tabela br. 1.

Projekcija Budžeta općine Sanski Most za period 2014. do 2018. godine (u KM)

Opis	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Budžet općine Sanski Most	10 340 000,00	10 440 000,00	10 640 000,00	11 000 000,00	11 300 000,00
1 % Budžeta općine Sanski Most za zaštitu i spašavanje	103 400,00	104 400,00	106 400,00	110 000,00	113 000,00

Struktura finansijskih sredstava po izvorima i godinama

Tabela br. 2.

IZVORI SREDSTAVA	Akumulirana sredstva 2004-2012.	P L A N P O G O D I N A M A (K M)				
		2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Posebna naknada za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća	376 419,57	Tek: 65 500,00 Aku: 75 283,90	Tek: 67 000,00 Aku: 75 283,90	Tek: 68 500,00 Aku: 75 283,90	Tek: 70 000,00 Aku: 75 283,90	Tek: 71 400,00 Aku: 75 283,90
Naknada od osiguranja za vatrogasne jedinice		Uk: 140 783,90	Uk: 142 283,90	Uk: 143 783,90	Uk: 145 283,90	Uk: 146 683,90
Redovna budžetska sredstva		103 400,00	104 400,00	106 400,00	110 000,00	113 000,00
U K U P N O		244 183,90	246 683,90	250 183,90	255 283,90	259 683,90

Tabela br. 3.

Okvirni plan utroška sredstava po programima za period 2014.-2018. godine

PROGRAMSKI ZADATAK	NAZIV PROGRAMA	P L A N				
		2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
A.	Prevenција prirodnih i drugih nesreća	20 680,00	20 880,00	21 280,00	22 000,00	22 600,00
	Redovna budžetska sredstva (20 %)					
	Sredstva posebne Naknade (20 +20%)	28 156,80	28 456,80	28 756,80	29 056,80	29 336,80
	UKUPNO	48 836,80	49 336,80	50 036,80	51 056,80	51 936,80
B.	Provođenje hitnih mjera zaš. i spašav. i sanir. nastalih šteta	31 020,00	31 320,00	31 920,00	33 000,00	33 900,00
	Redovna budžetska Sredstva (30 %)					
	Sredstva posebne Naknade (45 +25%)	48 296,00	48 971,00	49 646,00	50 321,00	50 951,00
	UKUPNO	79 316,00	80 291,00	81 566,00	83 321,00	84 851,00
C.	Opremanje struktura civilne zaštite	25 850,00	26 100,00	26 600,00	27 500,00	28 250,00
	Redovna budžetska Sredstva (25 %)					
	Sredstva posebne ? Naknade (30 +50%)	57 292,00	57 742,00	58 192,00	58 642,00	59 062,00
	UKUPNO ?	83 142,00	83 842,00	84 792,00	86 142,00	87 312,00
D.	Obučavanje i vježbe struktura civilne zaštite	5 170,00	5 220,00	5 320,00	5 500,00	5 650,00
	Redovna budžetska Sredstva (5%)					
	Sredstva posebne Naknade (5 +5%)	7 039,20	7 114,20	7 189,20	7 264,20	7 334,20
	UKUPNO	12 209,20	12 334,20	12 509,20	12 764,20	12 984,20
E.	Zaštita od požara i vatrogastvu	20 680,00	20 880,00	21 280,00	22 000,00	22 600,00
	Redovna budžetska Sredstva (20 %)					
	Sredstva posebne naknade (raspoloživa)					
	UKUPNO	20 680,00	20 880,00	21 280,00	22 000,00	22 600,00
UKUPNO (A+B+C+D+E)		281 826,00	246 684,00	250 183,80	255 284,00	259 684,00

Sredstva ostvarena po osnovu člana 180. Zakona o zaštiti i spašavanju ne treba shvatiti kao jedini izvor finansiranja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća, već kao način neposrednog finansijskog učešća građana u planiranju i provođenju mjera i aktivnosti koje su od značaja za zaštitu njih samih i njihove imovine od prirodnih i drugih nesreća.

Realizacija ciljeva postavljenih u programu razvoja zaštite i spašavanja jedino je moguća ako se za njihovu realizaciju pored sredstava prikupljenih po osnovu posebne naknade, planiraju i sredstva u Budžetu općine.

Razvoj zaštite i spašavanja ne treba da bude samo stvar službe civilne zaštite već i drugih organa, službi, ustanova i preduzeća u čijoj nadležnosti se nalaze poslovi i zadaci zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća. Služba civilne zaštite će u skladu zakonskim rješenjima i finansijskim mogućnostima učestvovati u sufinansiranju svih projekata koji su od značaja za zaštitu i spašavanje kao što su:

- ulaganja u sredstva i opremu javnih preduzeća, ustanova i službi, udruženja i drugih pravnih lica koja se proglašavaju službom zaštite i spašavanja općine,
- zaštiti šuma od požara,
- zaštiti od štetnog djelovanja voda,
- izgradnja kontrolisanog sistema upravljanja opasnim otpadom,
- razvoj službe hitne pomoći, profesionalnih i dobrovoljnih vatrogasnih jedinica,
- razvoj higijensko-epidemiološke službe i njihovih aktivnosti koje su od značaja za zaštitu i zdravlje ljudi.

Finansiranje očekivanih troškova podrazumijeva da područje općine neće biti pogođeno nesrećama velikih razmjera. U slučaju da područje općine pogodi neka od prirodnih nesreća, biće potrebno izvršiti reviziju općinskog budžeta i drugih izvora kako bi se obezbijedila potrebna sredstva koja se usmjeravaju na ublažavanje, otklanjanje i saniranje posljedica nastalih djelovanjem prirodne ili druge nesreće.

Broj: 01-02-29/14

Datum: 26.03.2014..godine

Predsjedavajući
Općinskog vijeća

Praštalo Drago

Na osnovu Odluke o uslovima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“ broj: 4 /12 i 80 /13), te člana 24.Statuta općine Sanski Most (“Sl.Glasnik općine Sanski Most”,broj 4/08, 5/08, 5/09, 2/10, i 9/11), Općinsko vijeće na nastavku 13. sjednice, održane dana 25.03.2014. godine u s v a j a:

**PROJEKATE PREVENCIJE KOJI ĆE SE SUFINANSIRATI
IZ SREDSTAVA POSEBNE NAKNADE U 2014. godini**

Red. Br.	Lokacija
1.	Bliha-Husimovci - Uređenje korita u dužini od 80 m, proširenje u dužini od 30 m i širini 2-4 m, čišćenje korita do dubine 40 cm. Probijanje postojeće betonske brane otvaranjem 2 dopunska ispusta, čišćenje korita iznad brane u dužini od 20 m., sječenje drveća u koritu radi proširenja, odvoženje materijala. Izgradnja kamene ograde na mjesnom mezarju u dužini oko 150-180m. Cilj preventivnih mjera je zaštita od poplava naseljenog područja, te sprječavanje plavljenja mjesnog mezarja.
2.	Majdanuša 1 - Novo naselje – Čišćenje korita u dužini 80-100m i dubini do 50 cm, odvoženje materijala na ugrožene privatne parcele s ciljem zaštite od dalje erozije, sječa stabala u koritu, odvoženje neupotrebljivog materijala. Na lokalitetu je vidna erozija obala usljed čega su na pojedinim mjestima nestali dijelovi privatnih poljoprivrednih parcela. Cilj preventivnih mjera je zaštita od poplava i sprječavanje većih materijalnih šteta na zemljištu i staklenicima.
3.	Majdanuša 2 - Novo naselje – Uklanjanje vodenih barijera u središtu korita (pješčani nanosi, stabla, otpadni materijali), proširenje korita do 3m i čišćenje na dubini do 50cm i dužini 80-100m, uklanjanje i sječa stabala, odvoženje materijala na ugrožene privatne poljoprivredne parcele s ciljem zaštite od dalje erozije, odvoženje neupotrebljivog materijala. Cilj preventivnih mjera je isti kao na prethodnom lokalitetu.
4.	Rijeka Sasinka – Ušće – Čišćenje korita 50m iznad željeznog mosta i nizvodno do ušća dubine do 50cm, uklanjanje stabala i vodenih barijera, odvoženje materijala. Cilj preventivnih mjera je sprječavanje plavljenja zemljišnih parcela i smanjenje materijalnih šteta u gornjem toku.
5.	Kanali – Krkojevci – Redovito čišćenje i održavanje odvodnih kanala u dužini oko 500m, uklanjanje vegetacije i otpadnog materijala, odvoženje materijala. Cilj preventivnih mjera je sprječavanje poplava u naseljima: Krkojevci, Redak i Mahala.

Broj: 01-02-30/14

Datum: 26.03.2014.godine

Predsjedavajući
Općinskog vijeća
Praštalo Drago, s.r.